

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 12 • Perjantaina 18. kesäkuuta 2010

61. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Lukijamatkalla monet portaat johtavat tyhjiyteen

Miten moni löytääkään vanhalta sukunsa kotipaikalta portaat, jotka eivät johda mihinkään.

Voi vain kuvitella millaiseen elämään ne ovat aikoinaan vieneet. Porstuaan, tupaan, saliin; karjalanpaistin ja -piirakoiden tuoksuun,

kahvitteluhetkiin naapurin kanssa.

Nyt sammaloituneet portaat johtavat muistoihin, tarinoihin jälkipolville, valokuviin.

Miksi on tärkeää nähdä nuo portaat aina uudestaan ja uudestaan. Siihen on jokaisella oma vastauksensa!

Joku kokee ne oleelliseksi osaksi omaa ja sukunsa identiteettiä. Toiselle ne ovat konkreettinen merkki siitä, että täällä on todella edetty.

On niitäkin, jotka kerran ne nähtyään, eivät halua palata, muistot ovat liian kipeitä. Ja myös niitä, jotka eivät halua edes tulla etsimään niitä, he haluavat pitää vanhat muistonsa koskemattomina.

- Oli hyvä käydä anoppilassa

Raija Sainio oli ensimmäistä kertaa miehensä Jaakon kanssa sukunsa paikalla Mikrilän Vaitinmäellä. Kaksi nauravaa Sainiota palaa linja-autoon retken jälkeen vastat käsissään. –Kun teimme vastoja, alkoi käki kukkia. Riitta Sainio (ei samaa sukua) hihkaisee – se tietää sitä, että tulette ensi vuonna uudelleen.

Raija ja Jaakko pääsevät

kotisaunaan saunomaan Kurkijoen vastoilla. Sauna kuulemma lämpiää heti sunnuntain-maanantain välisenä yönä, kun matkalaiset palaavat kotiin Lempäälään.

Jaakko Sainio toteaa nauraen, että oli hyvä käydä anoppilassa. Raija kertoo, että kotipaikalla tuli naurettua, itkettyä ja muisteltua.

- Kaik nähtiin ja vähän enemmänkin

- Käytiin Kiiskilässä ja vaikkamissä, Marjaliisa ja Pentti Laine kertovat nelituntisen maastolenkin jälkeen. Marjaliisan kotipaikan Kiiskilän lisäksi he olivat löytäneet uusia reittejä pitkin radan vartta ja syöneet evänsä 42-vaunuisen tavarajunan kupeessa.

Saavanmäki ja yhteiskoulun tienoo tuli tutkittua myös tarkasti. Onhan Marjaliisa ollut mukana työs-

Tässä lehdessä mm.

Radiossa Karjalainen heinäkuus. 3
Viipuri – menneisyydestä nykyaikaan s. 6
Netta Böökin ajatuksia Kurkijoen
asemakaavahankkeestas. 7
Torni s. 10
Näin syntyy Kurkijokelainen s. 12

Toimitus on avoinna
tiistaisin ja perjantaisin klo 9-14.

Seuraavat lehdet ilmestyvät
2.7., 16.7., 6.8., 20.8.

Kurkijoen kukat kiehtoivat myös Pentti Lainetta.

tämässä Hellikki Mattlarin kirjoittamia muistoja (tämä ja edelliset lehdet), joissa on kerrottu Saavanmäestä.

Viimeiset kullerot kerättiin kotimatalla. Edellisenä päivänä Pekka Riikonen oli kantanut painavaa kulleropussia kuin kerjäläispoika. Pitkä keppi olalla ja sen päässä pussi roikkuen.

Kurkijoen lisäksi lukijamatkalaiset tutustuivat

opastetulla kiertoajelulla Käkisalmeen ja Sortavalaan, lisäksi Ruskealan louhoksilla oli opastettu kävelykierros, jossa nähtiin nämä jylhät avolouhokset, joiden vedentäyttämistä onkaloissa ja syvänteistä myös harrastajasukeltajat ovat kiinnostuneita.

Helena Sulavuori

Raija ja Jaakko Sainio kotiseuturetken jälkeen vastoineen ja kukkakimppuineen.

Lukijamatkalaiset kotimatalla Jaakkiman kirkon raunioilla.

Eino Vepsästä kotiseutuneuvos

Suomen Tasavallan presidentti myönsi Eino Vepsälle kotiseutuneuvoksen arvon ja nimen viime perjantaina.

Arvonimeä olivat hakeneet Loimaa-seura ja Kurkijokisäätiö.

Luovutus-tilaisuus pidetään Pitäjäjuhliden päiväjuhlassa 8.8.

18.6.2010

Karjalaan ja Karjalasta

Löytyyköhän mistään päin maailmaa sellaista kotiseuturakkautta kuin luovutetun alueen karjalaisilla. Se into, uteliaisuus, ilo ja suru, mikä näkyy kotiseutumatkailuilla on käsin kosketeltavaa.

Tunne siitä, että tämä kuuluu minulle, meille on joillekin kantava voima. Toinen taas ajattelee, että nyt ovat historian pyörät pyörineet näin ja tämä kuuluu nyt toisille, mutta paikalla voi käydä muistelemassa.

Karjalan kysymys jakaa mielipiteet puolesta ja vastaan. Se oli yhtenä seminaarin aiheena Karjalaisten Laulujuhlien ohjelmassa torstaina. Aihetta käsiteltiin niin Suomen kuin Venäjän Federaation näkökulmasta. Heikki A. Reenpään aiheena oli Karjalan kysymys – Karjalan palautus, Markku Laukkanen selvitteli asiaa Karjalan Liiton näkökulmasta. Mielenkiintoista kuulla tarkemmin seminaarin antia.

Luovutetun Karjalan kohtalo, tulevaisuus ja kehittyminen kiinnostavat varmaan kaikkia karjalaisjuurisia. On surullista nähdä kehityksen pysähtyneisyys. Vaikka toisaalta tehdään myös arvokasta työtä alueen säilyttämisen ja kehittämisen puolesta. Netta Böök valottaa selkeästi Kurkijoen asemakaavahanketta ja siihen liittyvää vanhojen, historiallisten suomalaisrakennusten säilyttämistä ja korjaamista. Ilmassa leijuu vain kysymys – mistä rahat?

Muistojen portailla menneisyyteen (kts. etusivu) näkee toisin silmin kuin jos yrittää niiltä samoilta portailta katsoa tulevaisuuteen. Siellä voi tulevaisuuden udun seassa näkyä häivähdyksiä, mutta mistä?

Helena Sulavuori

Hartaus sunnuntaille
20.6.2010
4. sunnuntai helluntaista

Käsittämätön Isä!

Mitä enemmän onnistut pilaamaan elämäsi, sitä parempi! Ajan hengenravintona tuntuu olevan ihmisten toilailut ja elämän epäonnistumiset. Jotkut suorastaan ammentavat sielunravintonsa sensaatiolehtien lööpeistä, joihin tuhlaajapoikakin olisi eittämättä päätenyt, tai ainakin hänen kasvatustehtäväsään totaalisesti epäonnistunut isänsä.

Aikamme ihmistä kuvattaessa puhutaan usein riittämättömyyden tunteesta, itseluottamuksen puutteesta, tunne-elämän vaurioista ja tarkoituksettomuuden tunteesta. Ei riitä, että ulkonaiset kulissit ovat kunnossa. Tarvitaan jotakin, joka antaa sisällön elämiseen. Tätä todellisuutta ei tuhlaajapoika huomannut. Kaikki oli liian lähellä ja liian itsestään selvää. Piti lähteä hankkimaan elämää ajan pinnallisuudesta ja hengenravinnoista, joka lopuksi paljastuikin sikojen ruuaksi. Se ei antanutkaan sitä, mitä sielu tarvitsi.

Mutta kristikunnan tunnetuimman vertauksen päähenkilö ei olekaan poika, vaan isä. Tuo isä ottaa perhesuhteensa rikkoen, omaisuutensa hävittäneen ja inhimilliseen alennustilaan vajonneen poikansa avosylin vastaan. Käsittämätöntä rakkautta! Isälle lapsi on oma lapsi epäonnistuneenakin.

Jotakin tästä todellisuudesta oli tuhlaajapojan sisimpään piirtynyt. Hän ei varmastiakaan olisi lähtenyt paluumatkalle, ellei hänellä olisi ollut sisimmässään käsitystä kodista ja sen rakkaudesta; siitä, että epäonnistunutkin otetaan armollisesti vastaan.

Tuhlaajapoikia ja -tyttäriä löytyy tästä ajasta pilvin pimein. Mutta käsitämmekö, millainen Isä Jumala oikein on? Käsittämätön rakkaudessaan ihmistä kohtaan. Tämän Isän kodissa ei juhlan aiheena ole uudet seurakuntastrategiat ja talouden tunnushuvut vaan se, että yksi eksyksissä ollut palaa takaisin kotiin. Osaisimmeko me olla kiitollisia tällaisesta kodista ja Isästä?

Jouni Lehikoinen

Jouni Lehikoinen on Turun Mikaelinseurakunnan kirkkoherra.

Kuolleita

Rakkaamme

Lempi KOHO

o.s. Niemi

* 19.07.1914 Kurkijoella
† 18.05.2010 Alastarolla

Kaivaten ja kiitollisuudella muistaen
**Lapset, lastenlapset,
lastenlastenlapset
Muut sukulaiset ja ystävät**

Me saavuimme kirkkoon hiljaa
Sinua muistellen.
Me tahdoimme arkkusi kantaa
eteen Jeesuksen kasvojen.
Meidän kaikkien rukoillessa
Sinut matkalle sinunattiin
näin elämän päätyessä
Sinut Taivaaseen saatettiin.

Siunaus toimitettu Virtaan kirkossa 30.5.2010
läheisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta.
Kiitokset kaikille äitiämme hoitaneille.

Rakkaamme

Maila Kaarina LEVOMÄKI

o.s. Kuosa

* 29.1.1932
† 21.5.2010

Taivaan portit auenneet,
äiti pääsi ikuisen uneen.

Syvästi kaivaten
**Margit
Matti
siskot
omaiset ja ystävät**

Siunaus toimitettu läheisten läsnäollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakas äitini, mammamme
ja isomammamme

Lydia RÄSÄNEN

o.s. Klementjeff

* 31.8.1917 Kurkijoki
† 28.5.2010 Nurmijärvi

Rakkaudella muistaen
**Marjatta ja Kalervo
Janne, Elina ja Leevi
Rainer ja Pia
Lotta ja Juho
Lilli ja Tapio
Nelli**

**Anne, Mika, Henry ja Janine
Eila ja Tom
muut sukulaiset ja ystävät**

Oli askel jo kauan verkkainen
se kaipuusta levon toi.
Toi kesä surun ja kyynleet,
pois vei rakkaamme väsyneen.
Ei yllättäen, mutt' äkkiä kuitenkin
hiljensi sydän kultainen.

Rakkaamme siunattu 10.6.2010 Nurmijärvellä.
Lämmin kiitos osanotosta

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Jaakko Taitonen (pj.), Raija Laaksonen,
Marjaliisa Laine, Tapio Nikkari ja Leena Virtanen

Toimitussihteeri: Helena Sulavuori
ja toimittajina kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa
Avoinna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14

p. (02) 762 2551, 050-521 3336, toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja lyhentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 70 senttiä/mm + alv 22 %
Mustavalk. 50 senttiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 12 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi..... 39 euroa
6 kk..... 23 euroa
Pohjoismaat 44 euroa
Muualle 52 euroa

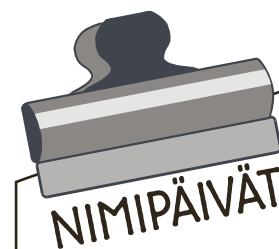
Tilinumero: LSOP 523900-4897
Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Kesäkuu

18 Pe	Tapio	24 To	Janne, Juho, Jani, Jussi, Juhana
19 La	Siiri	25 Pe	Uuno
20 Su	Into	26 La	Juhannuspäivä, Suomen lipun päivä Jorma, Jarmo, Jarkko, Jarno, Jere, Jeremias
21 Ma	Kesäpäivänseisaus Ahti, Ahto	27 Su	Elviira, Elvi
22 Ti	Paula, Pauliina, Liina	28 Ma	Leo
23 Ke	Aatu, Aatto, Aadolf	29 Ti	Pekka, Petri, Petra, Petteri, Pietari, Pekko
24 To	Johannes, Juhani, Juha, Jukka,	30 Ke	Päiviö, Päivö
		Heinäkuu	1 To Aaro, Aaron

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Mikä on Suomen pisin silta?
2. Mikä kömpelön näköinen otus on maailman nopein kaksijalkainen?
3. Paljonko luterilaisia on maailmassa?
4. Minkä kaupungin yksi kuuluisimmista nähtävyyksistä on Pieni merenneito-patsas?
5. Minkä kunnan alueella sijaitsee Kaamanen?
6. Minä vuonna englantilais-ranskalainen laivasto pommitti Suomenlinnaa, Lauttasaarta ja Santahaminaa?
7. Mikä on Suomen pohjoisin kunta?
8. Kuka esitti Ollin pikkusiskoa Suomisen perheestä kertovissa elokuvissa?
9. Mitkä eläimet kehittyvät nuijapäistä?
10. Mikä on suurin euroseteli?

18.6. Ps. 18:27-28 Puhtaat ovat tekosi puhdasta koha-
taan, mutta kieron sinä
johdat harhaan. Nöyrät
sinä pelastat, mutta ylpei-
den katseen painat alas.

19.6. Fil. 2:14-15 Tehkää
kaikki nurisematta ja
empimättä, jotta olisitte
moitteettomia ja puhtaita,
nuhteettomia Jumalan
lapsia tämän kieroutu-
neen ja turmeltuneen
sukukunnan keskellä.

**20.6. 4. sunnuntai hellun-
taista Luuk. 15:7** Jeesus
sanoi: "Näin on taivaas-
sakin. Yhdestä syntisestä,
joka kääntyy, iloitaan
siellä enemmän kuin
yhdeksästäkymmenestäyh-
deksistä hurskaasta, jotka
eivät ole parannuksen
tarpeessa."
Virsi 312:1 Muistan
päivää autuasta, jolloin
Jeesus löysi mun, syntein
tähtien tuomitun, tilastani
kauheasta nosti minut
olalleen, otti aivan omak-
seen.

21.6. Ps. 25:16 Käänny puo-
leeni; Herra, ja ole minul-
le armollinen, sillä minä
olen yksin ja avuton.

22.6. Jes. 57:15 Minä asun
korkeudessa ja pyhydes-
sä, mutta asun myös mur-
tuneiden ja nöyrien luona.
Minä virvoitan murtuneiden
hengen ja herätän
eloon nöyrien sydämen.

23.6. 1 Piet. 5:6-7 Nöyrytkää
Jumalan väkevän käden
alle, niin hän ajan tullen
korottaa teidät. Heittäkää
kaikki murheenne hänen
kannettavakseen, sillä hän
pitää teistä huolen.

24.6. Ps. 119:176,94 Minä
olen kuin eksynyt lammas.
Etsi minut! Sinun säädös-
tesi mukaan minä tahdon
elää.

25.6. Ps. 32:1-2 Autuas se,
jonka pahat teot on annet-
tu anteeksi, jonka synnit
on pyyhitty pois. Autuas
se ihminen, jolle Herra ei
lue viaksi hänen syntiään
ja jonka sydämessä ei ole
vilppiä.

**26.6. Johannes Kastajan
päivä Luuk. 1:57, 59-60**
Elisabetin aika tuli, ja hän
synnytti pojan. Muut tah-
toivat antaa hänelle isän
mukaan nimeksi Sakari-
as, mutta hänen äitinsä
sanoi: "Ei, hänen nimek-
seen tulee Johannes."

Virsi 258:2 Hän Johan-
neksen armossaan on
lähettänyt maailmaan.
Profeetta tietä Kristuksen
valmistaa eteen ihmisten.

**27.6. 5. sunnuntai hellun-
taista Luuk. 6:37** Jeesus
sanoi: "Älkää tuomitko,
niin ei teitäkään tuomita.
Älkää julistako ketään
syylliseksi, niin ei teitä-
kään julisteta syylliseksi.
Päästäkää vapaaksi, niin
teidätkin vapautetaan."

Virsi 438:1 Oi armahda,
Kristus, niin kaita on tie,
vaan kiusatun kulkijan
kotiin se vie. Kun tuntoa
polttivat tuomiot lain, niin
armosta tiellesi astua sain.

28.6. Ps. 13:6 Minä luotan
sinun armoosi, saan iloita
sinun avustasi.

29.6. Sak. 8:16 Nämä teidän
tulee pitää: Puhukaa
totta toisillenne! Jaka-
kaa oikeutta totuuden
mukaan, niin että rauha
vallitsee keskuudessanne.

30.6. Room. 14:8 Jos eläm-
me, elämme Herran
omina, ja jos kuolemme,
kuolemme Herran omina.
Elämeppä siis tai kuo-
lemme, me kuulumme
Herralta.

1.7. Room. 14:11 Jokainen
polvi on notkistuva Her-
ran edessä ja jokainen
kieli on ylistävä Jumalaa.

Kaipuu saa näkyä

KAIKKI KIVITYÖT
PALVELEMME
Ma - Pe 9 - 17

LOIMAAN KIVI

KIVICENTER

Palininkatu 2, Loimaa
Puh 0207 909 263

Radiossa Karjalainen heinäkuu

Tänä kesänä heinäkuussa kuuluu Karjala, jota tarkas-
tellaan historian, kulttuurin
ja yhteiskunnan näkökul-
masta 1. - 31.7. kymmenien
tuntien ajan. Karjalainen
heinäkuu kuuluu YLE Ra-
dio 1:n puhe- ja musiikki-
ohjelmissa, kuunnelmissa ja
dokumenteissa.

Puheohjelmissa Karja-
laan tutustutaan mm. neli-
osaissa historiasarjassa,
jossa tarkastelu alkaa kivi-
kaudelta ja päättyy 1900-lu-
vulle. Myös mielikuvaaan
luovutetusta Karjalasta pa-
neudutaan - totta vai myyt-
tiä? Entä mitä karjalaisuus
merkitsee evakon lapselle?
Ja säilyykö karjalan kieli?
Maanantaiaamuisin Karja-
la-aiheisia arkisto-ohjelmia
kuunnellaan 1980-luvun
lopulla syntyneen nuoren
naisen näkökulmasta ja
perjantaiaamujen Synty-

mäpäiväsankari-ohjelmissa
tavataan Karjalassa synty-
neitä päivänsankareita. Mat-
kaa Karjalaan tehdään myös
runonlaulajien jalanjäljissä
Vienan Karjalassa ja tutus-
tumalla suomen kielessä elä-
viin karjalaisiin sanontoihin
ja lainasanoihin. Myös YLE
Radio 1:n suora ja sumeile-
maton Suoraa puhetta -sarja
omistaa heinäkuun lähetyk-
sensä Karjala-teemalle. Ja
vaikka urheilu ei kuulukaan
YLE Radio 1:n perusohjel-
mistoon, Karjalaisen heinä-
kuun aikana kuullaan myös
ohjelmia karjalalaistaustai-
sista urheilijoista.

Karjalan äärellä ollaan
myös hartaushjelmissä.
Musiikkiohjelmissa Karja-
la soi oopperoissa, kansan-
musiikissa, klassikkosävel-
missä ja musiikkivieraiden
toivelistoilla. Radioteatte-
rin kaikki heinäkuun pitkät

Kultahäät

Marjatta s. Hannus ja Eino Orpana vihittiin juhannuksena
25.6.1960 Ikaalisten kirkossa, vihkijä rovasti Vilho Suurka-
ri. Juhla perhepiirissä.

32

34

KEITÄ HE OVAT?

Kurkijoen kunnan lopetta-
jaistilaisuuden osanottajista
on vielä kaksi tunnistamatta.
Saimme epävarman ilmoi-
tuksen, että numero 34 saat-
taisi olla Juho Laukkanen,
onko näin? Ja kuka on toi-

nen herra?

Olisimme iloisia, jos joku
tunnistaisi heidät ja ilmoit-
taisi heidän nimensä toimi-
tukseen., puh 02-7622551
tai 050-5213336.

Perheutisia

Sunnuntaina 11.4. vietettiin Salossa 2.3.2010 syntyneen Elli
Julia Vilhelmiinan kastepuhla. Ellin vanhemmat ovat Riitta
(o.s. Kapanen) ja Risto Hiitola. Kuvassa on myös Ellin iso-
sisko Ida. Riitan äiti Airi Kapanen (o.s. Majuri) on syntynyt
Kurkijoen Räihävaarassa. Kastemekon on tehnyt 1912 Julia
Malmivaara tyttärelleen Kertulle (Majuri) ja sitä on käytetty
jo neljässä polvessa.

Onnittelupuhe Liisa Pulliselle

joka täytti 16.06.2010 70
vuotta.

Rakas Päivänsankari,
Liisa Ystävä ja perheesi.
Siitä on jo muutama vuosi,
kun tapasimme Nurmeksen
seudun evankelisessa kan-
sanopistossa. Me olimme
tulleet vaimoni Marjatan ja
lastemme Hanna ja Miikan
kanssa Opistolle vuonna
1965. Minä olin ensim-
mäisen vuoden samalla
Nurmeksen seurakunnan
kappalainen. Siitäkin syys-
tä ensimmäinen vuotemme
Opistolla oli jonkin verran
ahdistava. Niinpä olim-
me tavattoman iloisia, kun
syksyllä 1966 Opistolle tu-
li nuoria opettajia, heidän
joukossaan Liisa Poutanen.
Tulit sinne ohjaamaan tyt-
töjä käden töissä. Olithan
valmistunut Wetterhofista
ompelun opettajaksi ompe-
luneuvojaksi.

Syksy 1966 oli muuten-
kin iloisia yllätyksiä täyn-
nä. Oppilaspulaa kärsinyt
Opisto sai ohjattavakseen
niin paljon oppilaita, että
kaikki paikat, mitä suinkin
löytyi, oli täytettävä. Poi-
kia oli kuitenkin sen verran
vähemmän, että opettajien
asunnot täytettiin tytoilla ja
kaksi nuorta opettajaa, Sinä
Liisa ja maatalousopettaja,
agronomi Marja Kupila,
jouduitte asumaan poikien
kanssa kellarikerroksessa.
Siihen aikaan niinkin arvok-
kaat ihmiset kuin te, nuoret
opettajat tyydyitte siihen
mitä tarjottiin. Ette yhtään
panneet vastaan, vaikka täl-
lainen hyvin outo järjestely
teille tarjottiinkin.

Tuo vuosi 1966 – 67 jäi
erittäin iloisena ja onnelli-
sena mieleemme. Meillä oli
hauskaa oppilaitten kanssa
ja ennen kaikkea me opet-
tajat, pidimme monia mie-
leenpainuvia yhdessäolon
hetkiä. En muista, että
meillä olisi koskaan tullut
mistään erimielisyyttä, pu-
humattakaan riidoista. Tuo

vuosi meni kuin siivillä,
kevät tuli ennen aikojaan.
Kesä toi mukanaan monet
kesäkurssit, suunnittelua ja
puuhaa riitti.

Tuon hyvän olon keskel-
lä tapahtui taas merkittäviä
muutoksia. Me olimme jo
ennen toista opistovuotta
päättäneet lähteä kotiseu-
dullemme Länsi-Suomeen.
Niinpä muutimme kesäkuun
alussa Vammalaan, mutta
hoidin sen kesän vielä Opis-
ton asioita. Sinun kotisi, Liisa,
niin kuin minunkin, oli
Kurkijoelta muuton jälkeen
täällä Länsi-Suomessa, jo-
ten meillä oli myös yhteisiä
kotimatkoja. Olit siitä hyvä
matkatoveri, ettet koskaan
purnannut kyydistä.

Taisin olla joskus aika
hurja ratin pyörittäjä, mut-
ta Sinä, Liisa, istuit ihan
tyynenä vierelläni. Muistan
erikoisesti yhden matkan,
kun tulimme Hämeenlin-
nan kautta kotiin. Tulimme
kolmisin Hämeenlinnaan,
jossa Marja Kupila jäi ko-
tiin ja tarjosi meille kahvit.
Viivymme ehkä kahvikupin
ääressä liian kauan, koska
meille tuli kova kiire. Mi-
nulla oli tapaaminen ampu-
maradalla Tyrvään kirkko-

Jatkuu sivulla 5

Korviketta savupiipun varjossa.

Vuonna 1952 ilmestyi kuvateos ”Muistojemme Kurkijoki”, jota meilläkin kotona Suomenjoella tutkittiin ahkerasti. Yksi erityisesti mieleeni painuneista kuvista on sivulla 320: ”Johtajatar Hukkasen kodin raunioita; uusi koti rakennettu kellarikerroksen saunaan. Nauravia ihmisiä kahvituokiolla keskellä raunioita! Se jotenkin kosketti nuoren evakkotyön mieltä. Kun tutustuin Helliikki Mattlariin ja pitkät keskustelumme Elisenvaarasta alkoivat, kysyin tuosta kuvasta. ”Voi, se on ihan feikkiä, lavastusta. Ei me koskaan syöty sillä tavoin”

Tässä valokuvassa on Saimi ja Helliikki Hukkanen sekä kaksi nuorta miestä. Kalervo Keranto, kuvassa vänrikki ja Kalervo Hentilä, lukiolainen, molemmat Saaren pitäjistä. He olivat ennen talvisotaa asuneet yhteiskoulua käydessään Hukkasella, kunnes kirkkoherra Keranto oli ostanut Elisenvaarasta talon ja Iso Kara oli muuttanut sinne. Tuo Kerannon pieni talo oli ollut Pikkutien varrella ja siinä oli ollut sähkölämmitys, mikä oli siihen aikaan uusi asia, vielä kokeilua. Sitten myöhemmin, jatkosodan aikana, pojat eräänä päivänä olivat soittaneet ja kysyneet, voisivatko he tulla tervehtimään ja katsomaan miltä Saavanmäellä nyt näyttää. Sehän tietysti sopi. Niin nopeasti herrat saapuivat, että tuulettumassa olleet vuodevaatteet jäivät näkyviin. ”Antaa niiden olla siinä. Siitä näkee, miten täällä nyt eletään” oli Saimi Hukkanen sanonut tyttärelleen. Raunioasuntoon sisälle ei millään olisi mahtunut neljää ihmistä, joten piti olla ulkosalla. Jostain löytyi pöydän tapainen ja jotain istuimiksi. Mitä pöydän päällä oli, se on unohtunut. Mutta Helliikki muistaa, että hänellä oli uudet sukat ja mekko, joka ihmeellisellä tavalla oli saatu hankittua, ”tiskin alta” Helsingistä Kirsinkadulta, sukulaisten viipurilaisten tuttavien pienestä muotiliikkeestä. Sellaista oli pula-aikana. Kalervo Keranto otti valokuvan seurueesta.

Kuvat kertovat

Kaksi valokuvaa Elisenvaaran Saavanmäeltä jatkosodan aikana

Kurkijoki-Seura sai viime talvena lahjoituksena haltuunsa Pekka Kyytisen tekemiä leikekirjoja. Tapio Nikkari löysi sieltä oheisen Hakkapeliitta -lehden kannen vuodelta 1943 ja toimitti kopion kuvasta Helliikki Mattlarille, jolle tuo kuva toi mieleen monia muistoja elämästä jatkosodan aikana Saavanmäellä. Elisenvaaran yhteiskoulun kahdessa matrikkelissa kerrotaan koulun asioiden rinnalla paljon Hukkasten perhehistoriaa. Seuraavassa Helliikki Mattlar kertoo asioita, joita matrikkelit eivät tunne.

Kesän lopulla 1941 tapahtui se mitä niin hartaasti oli Suomessa toivottu. Päästiin palaamaan omalle kotiseudulle takaisin valattuun Karjalaan. Paluu oli aluksi luvanvaraista. Palamaan toivottiin ja valikoitiin sellaisia henkilöitä, jotka pystyivät kunnostamaan rakennuksia tai korjaamaan talteen venäläisten paikoin kylvämää satoa ja valmis-telemaan maata seuraavan vuoden kylvöjä varten. Elintarvikkeista oli huutava pula.

Elisenvaara oli tuhoutunut lähes kokonaan, töröttävien savipiippujen välissä oli vain muutamia rakennuksia jäljellä. Kuitenkin jo 5.1.1942 kunnanvaltuusto kokouksessaan oli alkanut suunnitella maatalouskoulujen ja Elisenvaaran yhteiskoulun toiminnan aloittamista.

Eri tahoilla oli käyty neuvotteluja yhteiskoulun aloittamisesta tai oikeastaan uudelleen perustamisesta, mutta kesti kesään

saakka ennen kuin asiassa päästiin eteenpäin. Tarmokas rouva Ina Relander otti yhteyttä entisen yhteiskoulun perustajaan ja opettajaan Saimi Hukkaseen. Lopulta saatiin myös kouluhallituksen lupa koulun aloittamiseen. Rouvien yhteistyön ansiosta syksyllä 1942 Ina Relanderin omistamassa Saavanmäen ainoassa pystyssä olevassa talossa alkoi yhteiskoulun I luokka, jossa oli 34 oppilasta ja yksi opettaja, Saimi Hukkanen. Koulun sisukkaasta uudesta alusta ilman kalusteita ja opetusmateriaalia kerrotaan kirjassa Kurkijoki sodasta evakkoon sivuilla 279 -283. Mainittakoon, että syksyllä 1942 aloitti entisillä kotipaikoillaan 13 karjalaista oppikoulua, Elisenvaaran lisäksi Lahdenpohjassa, Pitkärannassa ja Salmassa ja loput 9 eri kaupungeissa.

Kun Hukkaset olivat lähteneet evakkoon talvella 1940, heillä ei ollut tiedossaan paikkaa minne asettua, eikä tietoa äidin työpaikasta. Rouva Ina Relander, taas kerran oli osannut neuvoa ottamaan yhteyttä kouluhallitukseen. Siellä tiedettiin, että Kiuruvedellä oli suomen kielen opettajan paikka auki ja Kiuruvedelle Hukkaset sitten lähtivät. Helliikki kävi siellä viiden luokan ja rippikoulun ja äiti opetti. Tuo aika oli heille kodin menettämisen ja pakkomuuton aiheuttaman ahdistuksen jälkeen tärkeä toipumisen ja sopeutumisen aika. Mutta he eivät kotiutuneet Kiuruvedelle ja niin rouva Relanderin yhteydenotto kouluasiassa oli hyvin

mieleinen. Saavanmäelle ja entisen kodin lähelle haluttiin tietysti takaisin mahdollisimman pian. He tiesivät tilanteen Karjalassa, sillä Saimi Hukkanen oli jo ollut Räisälässä ns. siivouspartion johtajana. Kotikallio oli poltettu, vain kellarikerroksen betoniseinät ja savupiiput seisoivat pystyssä.

Siihen aikaan oli valtava puute rakennusaineista ja myös rakennustyövoimasta. Kaikkialla Karjalassa jouduttiin varustamaan asunnoksi mikä tahansa vähänkin korjauskelpoinen tila tai turvautumaan yhteismajoitukseen naapurissa. Hukkasen talon kellarin seinien päälle rakennettiin katto. Saunaan sisälle mahtui yksi leveä laveri vuoteeksi ja muuripata peitettiin levyllä pöydäksi. Pienestä saunan pukuhuoneesta tuli keittiö. Lämpöä antoi kamina, jonka päällä saattoi myös keittää. Lisäksi oli pieni sähkölevy, sillä sähköt oli saatu toimimaan. Tuolla levyllä keitettiin monet korvikkeet, muistaa Helliikki, sillä vieraita kävi usein.

Lasten vanhemmat tulivat keskustelemaan kouluasioista, kävi sukulaisia ja myös kylän väkeä ihmettelemässä, että ihanko totta täällä asutaan. Vesi kannettiin Lopotin tien toiselta puolen Kokon kaivosta. Puhelin toimi, sehän oli Saimi Hukkasen työn kannalta elintärkeää. Helliikki Mattlarille äiti on kertonut, että koululaiset olivat hyvin avuliaita, pojat kantoivat puita ja kuljettivat vesikelkalla saavissa vettä. Joskus oven taakse saattoi ilmestyä nyy-

Mitä evakoiden jälkeen?

Karjalan menetys merkitsi muuttomatkaa noin 400.000 suomalaiselle miehelle, naiselle ja lapselle. Suurin osa muuttajista on jo manalan mailla ja enää 1920- ja 30-luvuilla syntyneet sekä jatkosodan aikana elämänsä nähneet ovat hengissä. Heistäkin suurin osa alkaa olla poistunut joukostamme.

En tiedä evakkojen tarkkaa lukumäärää, mutta uskoisin että 400.000 muuttajasta jäljellä on tuskin enää kymmentä prosenttia. Ja jokainen päivä, viikko ja kuukausi harventaa jo muutenkin harvennutta joukkoa. Karjala-lehden kuolinilmoitukset ja Helsingin Sanomien sunnuntainumero havainnollistavat poistumaa. Viimeiselle matkalle lähtevät nyt ne, jotka ovat syntyneet Käkisalmessa, Sortavalassa, Raivolassa, Terijoella, Viipurissa, Johanneksessa, Säkijärvel-

lä, Hiitolassa, Kurkijoella ja monissa muissa luovutetun Karjalan pitäjissä. Kun he lähtevät, heidän paikkaansa jää tyhjäksi. Kun viimeinkin evakko on siirtynyt rajan taakse, meillä ei ole enää Evakkokysymystä.

Vai onko?

Evakko on hankala sana. Se kuulostaa nopeasti kuultuna hieman ala-arvoiselta, nimeltä, johon on vaikea saada kunnollista otetta. Jos olisin itse evakko, vaatisin nimeen selkeyttä. Olisin mieluummin evakuoitu, pakkosiirretty tai yksinkertaisesti pakolainen. Nämä nimet ovat kuitenkin kaikki poliittisia ja siksi ne ovat vaarallisia. Evakuoitu viittaa vaaraan, pakkosiirretty viittaa mielivaltaan ja pakolainen viittaa suurvaltapolitiikkaan. Suomen historiassa näillä kaikille kolmella

määritteellä olisi ollut ikäviä jälkiseuraukset sodan jälkeisinä vuosikymmeninä. Evakuointi oli tosiasia, mutta Neuvostoliitto tarjosi kaikille halukkaille mahdollisuutta jäädä luovutettuun Karjalaan. Vain 19 jäi ja muut lähtivät.

Pakolainen olisi ollut ikävä haava Neuvostoliiton kiiltävässä kilvessä. Imperialismia ja kansojen yhteistyötä julistava suurvalta olisi joutunut selittämään, miksi sen toimenpiteet synnyttivät yhden Euroopan suurimmista pakolaisongelmista 1940-luvulla. Toisaalta pakolaisuus olisi ollut hankala nimi myös Suomessa, joka otti omat kansalaisensa, asutti heidät ja integroi heidät osaksi tynkä-Suomen taloutta ja yhteiskuntaa. Pakolainen on määritelmän mukaan ihminen, joka odottaa pääsyä takaisin kotiseudulleen. Pakolaisuus on aina tilapäistä,

mutta joissakin tapauksissa se voi valitettavasti muuttua pysyväksi olotilaksi.

Näin olemme päätyneet nimeen evakko. Se on suomalainen vastaus kuohuvaan maailmanpolitiikkaan ja ideologisiin ristiriitoihin. Evakko on vaatimaton, itseään korostamaton ja osansa tyytyväinen karjalainen, jonka ilo ja suru ovat lähellä toisiaan. Evakot kaipaavat kotiin, mutta he eivät vaadi päästä takaisin kotiin. He ovat sopeutuvaisia, ehkä jopa lainkuuliaista väkeä. He lähettävät anomuksia ja lähetystöjä päättäjien luo, he toivovat ja osa varmasti ruokoilee muutosta, mutta kerta toisensa jälkeen heidän on tyydyttävä tosiasioihin.

Mikä on ollut evakkojen vaikutus sodanjälkeiseen Suomeen?

Tätä kysymystä käsiteltäessä on ajateltava kahta ilmiötä. Ensinnäkin evakot ovat todellisia karjalaisia eli niitä,

jotka joutuivat jättämään kotinsa ja omaisuutensa talvi- ja jatkosodan päätteeksi. Kyseessä on siten hyvin erityislaatuinen ryhmä suomalaisia. Suomessa on muutettu paikasta toiseen ja sodan jälkeen on tapahtunut voimakasta sisäistä muotoliikettä idästä ja pohjoisesta kohti etelän rintamaita. Tätä muotoliikettä ei kuitenkaan voida verrata evakkojen elämään. He joutuivat lähtemään kodeistaan nopeasti ja väkivaltaisen hyökkäyksen alla. Evakot eivät olisi joutuneet pois Karjalan alueelta. Tästä johtuen evakkojen identiteetissä on kaksi näkökulmaa:

He edustavat sitä harvinaista suomalaista väestöä, joka on joutunut kokemaan pakkosiirron omassa elämässään.

Sen lisäksi he edustavat menetettyjä alueita, kukin omalta kohdaltaan ja omaan maantieteelliseen menetykseensä sitoutuen.

Evakot ovat olleet hämmästyttävän hiljaa omasta pakkosiirtoroolistaan. Toki evakkomatkoja on kuvattu ja kertomuksia evakkojen arjesta suomalaisessa yhteiskunnassa on ilmestynyt viimeisten vuosikymmenien aikana. Mutta kokemuksen suuruuteen verrattuna evakkojen ääni on ollut vai-

meaa. Evakot ovat antaneet muulle Suomelle ja suomalaisille muiston Karjalasta. Tämä on ollut äärettömän tärkeä lahja, sillä ilman evakkoja me nykyiset suomalaiset emme tietäisi juuri mitään luovutetun Karjalan elämästä. Muisti on elävä, koska muistilla on merkitys. Osa merkitystä on puhdasta inhimillistä tuskaa ja ikävää, mutta osa muistista on myös poliittista. Se on kirjoitettu ylös muistuttamaan niitä, joilla on valtaa niistä ratkaista, jotka muuttivat 400.000 suomalaisen elämän reilut kuusi vuosikymmentä sitten.

tissä jotain syötävää. Hellikki muistaa äidin kertoneen kauniisti pakatusta kermapullosta, joka oli todellinen aarre siihen aikaan.

Keskustellessamme aukesi yhä uusia muistikuvia. Innokas kyselijä taisi joskus uuvuttaa kertojan, vaikka tämä ei sitä myöntänytkään. Välillä naurettiin, kuten silloin kun Hellikki muisti, että käymälän seinällä oli ollut yhä jäljellä heidän ennen sotia sinne kiinnittämänsä elokuvamainokset, joista toisessa taisi olla Katherine Hepburn. Käymälä oli samassa rakennelmassa entisen yhteiskoulun käymälän kanssa, tonttien välisellä rajalla sivussa halkopinojen luona.

Kyselin vielä, että kuinka talvella ja pakkasella selvitettiin. Hellikin ääni vahtelee, kun hän kertoo ihmisistä, jotka tarjosivat lämpimän asunnon äidille. Ylikonduktööri Adolf Marttila oli Elisenvaaras- ja Kurkijoella tärkeä vaikuttaja kunnallisessa

elämässä ja Työväenyhdistyksen johtavia hahmoja. Yhteiskoulunkin toimintaa hän seurasi aivan vapaaehtoisesti ja auttoi johtajatar Hukkasta monessa pulmassa. Marttiloiden ainoa poika oli kaatunut vuonna 1941 ja he tarjosivat Martti-poikansa huonetta talviasunnoksi Saimi Hukkaselle. Pariin otteeseen lämmin huone otettiinkin vastaan ja Hellikin äiti asui Marttiloiden luona yhteensä 4-5 viikkoa.

Puutarha talon ympärillä oli päässyt villiintymään. Puutteen ajalle oli tyypillistä, että nyt kasvatettiin pääasiassa hyötykasveja, vihanneksia ja perunoita. Sotavanki kävi heilläkin auttamassa raskaimmissa töissä. Saimi Hukkanen asui tässä kellari/sauna-asunnossaan yli kaksi vuotta. Tytär Hellikki kävi koulua vielä toisen vuoden Iisalmella ja tuli kotiin vain pitempien lomien aikana. Kesän 1943 työpaikka järjestyi helposti, sillä Osuuskaupan uuden johtajan Otto Taskisen

vaimo oli Saimi Hukkasen entinen oppilas ja hyvä ystävä. Tuo kesä kului sitten elintarvikekuponkien kimputta osuuskaupan uudessa konttorissa.

Kahdeksas luokka Parikkalassa toi Hellikin jo lähemmäs kotia. Evakolasten koulunkäynti oli siihen aikaan siirtymistä ja sopeutumista aina uuteen koulun. Hellikin lakkiaisia vietettiin 1944 toukokuun lopussa Osuuskaupan uudisrakennuksen kokoustiloissa. Heti kohta juhlien jälkeen ylioppilas lähti ajan tavan mukaan työvelvollisuutta suorittamaan. Kymmenen tytön ryhmä matkusti Sorolan saareen Laatokalla ja teki siellä töitä sahalla, joka toimi pelkästään naisten, vanhojen miesten ja nuorten voimin.

Hellikki Matllar kertoi ja Marjaliisa Laine kirjoitti muistiin. Tukena on käytetty Rainar Hakulisen Kurkijoki- kirjoja ja Seppo Simosen ”Paluu Karjalaan” kirjaa.

Hakkapeliitta -lehden kansi vuodelta 1943

Mitä evakkojen jälkeen?

Tähän kysymykseen emme tiedä vastausta. Sen voimme kuitenkin sanoa, että evakkojen identiteetti painuu hautaan evakkosukupolven mukana. Vain ne, joilla on omakohtainen kokemus pakolaisuudesta ja pakkosiirrosta, voi pitää ymmärtää itsensä tuon ryhmän jäsenenä. Evakkokokemukset säilyvät kirjallisina, suullisina ja audio-visuaalisina muistoina, mutta evakko-ilmiö katoaa Suomesta seuraavan kahden vuosikymmenen aikana.

Kun ihmiset ovat poissa, muistot saavat uuden muodon ja tulinnan. Evakot eivät enää itse määritä Karjalan menetyksen tulkintaa. Tällä tarkoitan lähinnä sitä tuskaa ja kotiseudun kaipuuta, jota vain he pystyvät kokemaan. Seuraava sukupolvi katselee luovutettua Karjalaa eri tavalla, vapaana tuskasta ja kaipuusta. Heille Karjala voi olla yhtä läheinen tai jopa läheisempi kuin niille evakoil-

le, jotka viettivät Karjalassa vain lapsuutensa muutaman ensimmäisen vuoden. Uusi sukupolvi on luonut suhteensa Karjalaan pääsääntöisesti 1990-luvun jälkeen, jolloin alueen ilmiasu, kulttuuri, sosiaaliset suhteet ja henkinen tila ovat täysin erilaiset. Kun tämä kokemus heijastuu evakkojen tulkintaa vastaan, seurauksena on uusi ja kovasti erilainen näkemys luovutetusta Karjalasta ja sen elämästä.

Haluun kuitenkin korostaa, että nykyinen ja tuleva sukupolvi suomalaisia on ja tulee olemaan kiitollisia evakoille heidän muistoistaan ja sitoutumisestaan Karjalaan.

Seuraava sukupolvi tulee katselemaan Karjalaa mielenkiintoisin silmin. Haluammeko muuttaa Karjalan, kaataa nurin sen viimeiset arvot rakennukset ja tuoda tilalle persoonatonta modernia arkkitehtuuria? Haluammeko kaivaa esiin vanhat juuremme, säilyttää ne ja viedä niitä eteenpäin tuleville su-

kupolville? Jos haluamme tehdä tämän, kuka hankkeen ottaa vastuulleen ja kuinka teemme sen yhteistyössä venäläisten kanssa?

Nämä kysymykset ovat uusia Karjalan evakoille, eikä heidän edes tarvitse vastata kysymyksiin. He eivät enää palaa Karjalaan ja kotiseuduilleen. Mutta me nykyisen ja seuraavan sukupolven suomalaiset voimme hyvinkin palata Karjalaan. Meillä ei ole sitä nostalgista omakohtaista muistoa, mutta meillä on omat lapsuusmuistomme Suomesta. Minkälaisen Karjalan rakennamme yhdessä, sitä emme tiedä. Yksi asia on kuitenkin varma. Karjala on niin tärkeä osa kansallista muistia, kollektiivista kokemusta ja tarinavarastoa, ettei se tule koskaan katoamaan.

Lyhennelmä Kalle Michel- sen puheesta Karjalan Liiton juhlassa 20.4.2010

Serkukset Martti, Yrjö ja Eino ovat sukunsa elinjuurilla Saavanmäen hopeapajujen juurella. Kuva on otettu 2007. Muu karjalaisperintö on ympäristöstä valitettavasti tuhoutunut. Vain kivijalat kertovat seudun kukoistavasta suomalaisajasta ja nuo mahtavat hopeapajut.

Saavanmäen hopeapajut

Kiitos Hellikki Matllarille valaisevista kirjoituksista Kurkijokelaisessa. Olen lukenut Saavanmäen asiat suurella mielenkiinnolla, sillä oma sukunikin on aikanaan asunut siellä jopa vuosisatoja. Sama tila, joka oli viimeksi Pekka Kiiskin omistuksessa, oli sitä ennen Relanderilla. Evald Relander, tasavaltamme toisen presidentin isä, osti sen aikoinaan Vepsän suvulta ol-

lessaan valtiovallan käskystä Elisenvaaran maamieskoulun perustajana ja sen ensimmäisenä johtajana. Komeat hopeapajut, jotka olivat tämän kyseisen talon pihan reunalla, ovat pystyssä yhä edelleen ja vieläpä hyvävoimaisen näköisinä. Ne kaksi suurta puuta ovat olleet siinä hyvin kauan, sillä isoisänikin on niiden rungoilla kiipeillyt jo 1800-luvulla. Mittasim-

me suuremman puun ympäröimä toukokuun lopulla siellä käydessämme. Mitta rinnan korkeudelta kertyi peräti 395 cm! Ehkä siksi se on saanut olla rauhassa, sillä halkaisijaltaan yli 130 cm puu ei ole aivan pienillä sahoilla edes katkaistavissa, puhumattakaan sen halkaisemisista.

Eino Vepsä

Vanhoja rakennuksia

Mikä rakennus kuvassa on, kyseli Kari Rahiala, joka löysi kuvan kokoelmistaan. Kuvan takana on leima Uusi Valokuvaamo, LOIMAA.

Jatkoa sivulta 3

herran ja seudun pappien kanssa. Ajoin suoraan Hämeenlinnasta jostain Vesilahden kautta Vammalaan. Tulin niin paljon kuin ikinäkin Volvo kulki ja tien sora antoi myöten. Täytyy sanoa, että jälkikäteen olen pelännyt itsekin. Sinä Liisa vain istuit ja varmasti hiljaisesti odotit matkan loppumista. Loppuihan se viimein ja onnellisesti loppui. Ehdin hyvissä ajoissa mukaan ampumaan toisten kanssa. - Olihan meilläkin harrastus!!!

Sitten tuli aika, että aloitit oman perhe-elämän täällä Hämeessä syntyneen Eero Juhanin kanssa. Et muistanut meitä kovin pahalla, koska sain vihkiä tei-

dät ja me aloimme perheitten keskeisen tapaamisen. Olit valinnut puolisoaksesi sinunlaisesi iloisen ja huumoritajuinen ihmisen. Huomasimme, että meillähän oli ihan hauskaa yhdessä. Olemme tavanneet aina silloin tällöin, milloin muuten vain, milloin mieleenpainuvissa juhlissa. Sainhan sitten olla vihkimässä myös Susanna-tyttäremme, joka avioitui miellyttävän nuoren miehen, Jari Tarsian kanssa. Saimme tutustua myös Teidän lapsenlapsiinne Eliakseen ja Onniin.

Kun puhumme lapsenlapsistamme, tiedämme, että itse vanhenemme. Emme voi sille mitään, että olkoon se nuoruuden aika kuinka ruusuinen tahansa, se alkaa mennä laskevan auringon

myötä. Me jäämme haikaillen katsomaan menneitä vuosia. Me voimme luoda aina kuitenkin turvallisesti katseemme eteenpäin ja odottaa tulevaisuudelta aina uutta ja kaunista. Lainaan lopuksi apostoli Paavalin sanaa: ”Tämä kaikki tapahtuu teidän takianne, jotta yhä enenevä armo synnyttäisi yhä useammassa runsasta kiitollisuutta. Sen tähden me emme lannistu. Vaikka ulkonainen ihmisemme murtuukin, niin sisäinen ihmisemme uudistuu päivä päivältä.” (2.Kor. 4:15-16)

Niinpä tivotan sinulle Liisa ja perheellesi runsasta Taivaan isän siunausta ja onnea!

Eino Orpana

Viipuri – menneisyydestä nykypäivään

Historian hämärää

Vanhan legendan mukaan Novgorodin ruhtinas Gostomysl valloitti Karjalan. Pienen kyläpahasen hän nimesi poikansa Vyborgin mukaan. Näin Viipuri sai nimensä.

Ruotsin kuninkaan toimesta valtakunnan marsalkka Torkkeli Knuutinpoika teki sotaretken Karjalaan. Sen ajan mukaan sitä kutsuttiin ristiretkeksi, jolle oli saatu Paavin siunaus. Kaikki, jotka osallistuivat retkelle saivat kaikki synnit anteeksi, ja jos kuoli pääsi suoraan taivaaseen. Näillä eväillä Karjala valloitettiin ja ruotsalaiset papit ja munkit ryhtyivät saarnaamaan roomalaiskato-

listista uskoa kreikkalaiskato-liseen uskoon käännytetyille karjalaisille. Samanaikaisesti ruotsalaiset ryhtyivät rakentamaan linnoitusta Viipuriin Ruotsin vallan turvaksi.

Torkkeli Knuutinpojan ja kuninkaan välit menivät poikki, ja vuonna 1306 Torkkeli Knuutinpoika mestattiin Tukholman torilla. Vuonna 1323 solmittiin Pähkinäsäaren rauha ikuisiksi ajoiksi. Rauhassa Karjala jaettiin. Viipuri ympäristöineen jäi Ruotsille roomalaiskato-

Linna

Linnaa rakennettiin ja vahvistettiin puolustusta varten vihollisten hyökkäysten estämiseksi. Novgorodin taholta tehtiin lukuisia hyökkäyksiä linnaa kohden. Karjala ja kaupunki valloitettiin ja hävitettiin usein, mutta linnaa ei saatu valloitetua.

1400-luvun puolivälissä Ruotsin valtionhoitaja asui linnassa ja piti loistavaa hovia usean vuoden ajan. Linnaan tehtiin upeat asuinhuoneet, istutettiin puisto ja rakennettiin kalalammikot. Linna oli ruotsalaisten aatelisten suosittu vierailukohde.

Vuonna 1495 venäläisten jättiläismäinen armeija piiritti Viipuria. Ruotsalaisen tarun mukaan linnan päällikkö Knuut Posse järjesti valtavan räjähdysen (Viipurin pamaus), jolloin piirittäjät pakenivat. Venäläisen tarinan mukaan taivaalla näkyi

pyhä Andren risti (Andrea on Venäjän suojelupyhämys). Ristin nähtyään piirittäjät perääntyivät.

Vuosina 1561-67 linnaan tehtiin suuri remontti. Torni purettiin ja tilalle tehtiin kahdeksankulmainen pyhän Olavin torni (korkeus 70 m). Varustusta ja maavalleja vahvistettiin ja varusteita lisättiin. Sotilaita oli 800 ja tykkejäkin yli 500 kappaletta. Linna oli tärkein varustus venäläisiä vastaan. Linnan päällikkö oli Ruotsin vaikutusvaltaisimpia johtajia. Linna pysyi valloittamattomana aina isoon vihaan asti. 14.6.1710 linna antautui venäläisille.

Venäjän aika

Linnan jouduttua venäläisten haltuun se jäi vaille käyttöä. Vuosien aikana se pääsi rappeutumaan pahoin. 1800-luvulla oli useita tulipaloja. Pahin sattui 1856, kun Saimaan kanavan avajaisjuhlista pidettiin ilotulitus. Tulipalo vaurioitti tornia ja siellä olleita asuinhuoneita. Linnaan tehtiin venäläiskaudella 1891-1894 laaja peruskorjaus, jolloin linna sai nykyisen muotonsa.

Vapaussodan aikana suomalaiset valloittivat Viipurin huhtikuussa, ja Suomen lippu nostettiin linnan torniin 29.4.1918.

Viipuri 1939

Viipuri oli Suomen toiseksi suurin kaupunki. Asukkaita oli 76 000, ja ympäröivässä maakunnassa asukkaita oli 16 000. Viipuri oli erittäin vilkas kauppa- ja teollisuuspaikka. Kaupunkiin kuului myös Uuraan satama.

Talvisodan aikana kaupunki joutui ankarien pommitusten kohteeksi. Sodan loppuvaiheessa venäläiset valloittivat kaupungin itäosat, mutta kaupungin keskusta ja länsiosat säilyivät suomalaisten hallussa sodan loppuun asti. Suomen lippu laskettiin linnan tornista 13.3.1940.

Jatkosota

Jatkosota alkoi kesäkuun lopulla 1941. Suomalaiset joukot valloittivat Viipurin

Viipurin tori nykyään, taustalla v. 1547 rakennettu Pyöreä torni. Kuva: Juho Kynnäräinen

elokuussa ja Suomen lippu nostettiin linnan torniin 29.8.1941. Venäläiset olivat varanneet linnaan valtavan määrän räjähdysainetta tarkoituksenaan räjäyttää linna radiosignaalin avulla. Suomalaiset kuitenkin huomasivat tämän ja häiritsivät radiolähteyksen avulla venäläisten radiotoimintaa. Suomen radio soitti kaksi vuorokautta Säkkijärven polkkaa. Sillä aikaa pioneerit purkivat venäläisten tekemän helvinkoneen, ja linna säästyi. Näin jälkikäteen voidaan todeta Säkkijärven polkan pelastaneen linnan.

Kaupunki oli kärsinyt sodissa valtavat vauriot. Talvisodan pommitukset, ankara tykistötuli ja ankara pakkas oli täydentäneet tuhoa. Asemasodan aikana kaupunkiin oli palannut vajaa puolet entisistä asukkaista. Rakennusten korjaus oli rakennustarvikkeiden ja työvoiman puutteen vuoksi vaikeaa.

Kesä 1944

Asemasodan aikana rintama oli Kannaksella pysähtynyt lähelle entistä valtakunnan rajaa. Rintamalla oli hiljaista, joten ihmiset palasivat kotiseuduilleen. Kotiin palanneita oli jopa 80-90 % väestöstä. Rakennuksia alettiin korjailla ja maanviljelystä aloitettiin.

Elämä näytti palaavan vähitellen normaaliksi.

Venäläisten suurhyökkäys Kannaksella alkoi 9. kesäkuuta. Hyökkäys aiheutti täydellisen kaaoksen väestön keskuudessa. Muutamassa päivässä koko kannas oli tyhjennettävä hyökkäyksen tieltä.

20. kesäkuuta Venäjän joukot olivat Viipurissa. Viipuri menetettiin samana päivänä ilman suurempia taisteluita. Venäläisten ylivoima oli val-

tava. Suomen lippu laskettiin linnan tornista ja linnan siltä räjäytettiin. Niin Viipuri oli venäläisten hallussa.

Vodkaturistien aika

Viipuri pysyi kauan suljetuna kaupunkina. Vähitellen alkoivat turistimatkat Leningradiin. Matkalla oli pakollinen pysähdys Viipurin asemalla, jossa viimeiset sukkahousut ja taskulaskimet vaihdettiin vodkaan.

Aika kului. Kotiseutumatkat alkoivat ja siinä sivussa myös kuuluisat ostosmatkat. Niistä ajoista Viipuri on kehittynyt paljon. Kaupunkia on viime vuosina rakennettu, ja yleisilme on muuttunut. Viipurissa on ymmärretty matkailijoiden ja turistien merkitys.

Matkaoppaan esityksen perusteella muistiin merkittiin

Erkki Poutanen

Kaupustelijoita löytää torilta ja torin vierestä. Turistit ovat heille tärkeä tulonlähde. Kuva: Juho Kynnäräinen

Kaupunkia on viime vuosina rakennettu ja korjattu, yleisilme on muuttumassa parempaan suuntaan. Kuva: Juho Kynnäräinen

Viipurin linna hallitsee edelleenkin kaupungin katunäkymässä. Kuva: Wikipedia/Miraceti

Netta Böökin ajatuksia Kurkijoen asemakaavahankkeesta

Netta Böök tutkii kurkijokelaisia vanhoja rakennuksia ja on ollut mukana Kurkijoen asemakaavahankkeessa. Kesällä 2009 Kurkijoella käydessään, hän osallistui Kurkijoen hallintoalueen edellisen johtajan G. V. Prokofjevin, Arka-arkkitehtuuriryhmän arkkitehti K. V. Kozlovin ja Kurkijoen kotiseuduntutkimuskeskusten johtajan M. I. Petrovan kokoukseen asemakaavasta. Silloin he esittivät toivomuksen suomalaisten tuesta historiallisen miljööön säilyttämiselle kirjeellä, joka osoitettaisiin tärkeimmille kaava-asiassa vaikuttaville tahoille Venäjällä.

Viime elokuussa Netta Böök esitteli asiaa Kurkijoki-Säätiölle ja -seuroille. Syntyi pohdintaa ja keskustelua, jonka pohjalta kirjettä alettiin laatia. Suomalaisten kommenttikierrosten jälkeen kirje käännettiin venäjäksi, ja se kävi kommenttikierroksilla Petrovalla ja Kozlovilla. Karjalan liiton Mervi Piipponen otti hoitaakseen nimikirjoitusten keruun ja venäjänkieliset kirjeet saatiin matkaan helmikuussa.

Vanhojen korjaamista ja uudisrakennuksia

Netta Böökin mukaan on hienoa, että kurkijokelaisten/suomalaisten puoleen on käännytty asemakaava-asiassa. Se on tärkeää

molemmille osapuolille. Marina Petrova tekee Kurkijoella parhaansa talojen arvojen ymmärtämiseksi ja korjaa äärimmäisin niukoin resurssein museotaloa (siis maanviljelysopiston asuintaloa vuodelta 1896, sama talo jossa asui Veli Räsänen), ja hän toivoisi paljon laajempaa yhteistyötä suomalaisten kanssa, jos se vain olisi mahdollista. Korjausprojekteja, seminaareja jne.

- Ajatus on minusta kannatettava - vain resurssit taas puuttuvat. Olisi mahtavaa, jos jollakulla olisi aikaa ja voimia lähteä toimimaan tähän suuntaan, kaikista haasteista huolimatta, Netta kannustaa.

- Uudisrakentamista pyritään kaavaluonnoksen (kts. kuva) mukaan sijoittamaan kylän taka-alueille, jonne on jo Neuvostovuosina rakennettu paljon. Erityisen arvokkaana pidetään Leninkatua eli katuosuutta kirkon raunioilta apteekin talolle saakka, samoin maanviljelyskoululle kuuluneita rakennuksia. Linnamäen tuntumassa, Netta selvittää kaavaluonnosta.

- Raha kuitenkin usein ratkaisee, niin kuin Suomessakin, Netta toteaa ja jatkaa mikään kaava ei takaa mitään, mutta se antaa kuitenkin mahdollisuuden, kuten venäläistä restaurointia tutkinut ja aiheesta

väitellyt arkkitehti Kirsti Reskalenko on todennut, Venäjällä on ammattitaitoa ja osaamista sekä erinomaiset lait rakennussuojeluun ja restaurointiin, mutta käytännön restaurointiprojektit ovat monista syistä erittäin vaikeita. Saman ovat varsin pahoillaan vahvistaneet eräät venäläiset arkkitehdit keskusteluissamme. Toiveet ja todellisuus eivät kohtaa.

Kurkijokelainen rakennemuutos

- Itse olen hieman epäileväinen Kurkijoen uusien asukkaiden suhteen tässä työllisyystilanteessa ja ounastelen hieman datsha-asutuksen leviämistä. Niinhän Suomesakin itse asiassa on tapahtunut: maaseutu autioituu, tilalle tulee kesämökkejä. Se on sitä rakennemuutosta, hän kokoaa ajatuksiaan Kurkijoen tulevaisuudesta

- Kuulen varmaan tämän vuoden mittaan lisää asemakaavahankkeen etenemisestä. olisi varmaan toivottavaa, että muuallakin luovutetun Karjalan alueella syntyisi tällaista yhteistyötä. Vaan luulen, että tämä on aika ainutlaatuista ja on edellyttänyt sen, että paikalliset toimijat Venäjällä tuntevat asian tärkeäksi ja tekevät aloitteen. Meille suomalaisille luovutetun Karjalan maisemat ja rakennukset ovat tärkeitä emmekä sil-

Alustava Kurkijoen asemakaava, varsinaista asemakaavaa työestetään Arkkitehtiryhmä Arkan toimistossa tämän pohjalta. Kuvassa näkyvät alueet ovat: pinkki: alue jolle ei saa rakentaa tummanvihreä: rakentamiselta vapaana pidettävä alue oranssi: alue jolla uudisrakentamiselle laaditaan tiukat rakennussäännöt vaaleanvihreä: uudisrakennusalue.

ti voi mennä täältä käsin määrittämään mitä alueen nykyisännän on siellä tehtävä. Monenlainen yhteistyö on silti mahdollista, Netta kertoo.

Jäämme odottelemaan venäläisen puolen neuvottelujen tuloksia ja uutisia asemakaavahankkeen etenemisestä. Varmaan jokaisen kurkijokelaistaustaisen toivomuksena on saada historialliset rakennukset säilymään ja kertomaan tulleillekin polville Kurkijoen

monimuotoisesta historiasta ja asutuksesta. Jokainen Kurkijoella käynyt voi omin

silmin todeta, että hanke on tarpeellinen ja kiireellinen.

HS

Marina Petrova: Valtiolta apua korjaamiseen ja rakentamiseen

Kysyin Kurkijoki-museon johtajalta Marina Petrovalta, joka toimii aktiivisesti myös asemakaavahankkeessa, millaisena hän näkee Kurkijoen tulevaisuuden.

Miten vanhat suomalaiset talot voivat säilyä ja mistä saadaan resurssit niiden korjaamiseen?

- Joitakin taloja korjaavat asukkaat itse omilla säästöillä. Jotkut tulee valtion korjata. Karjalan tasavallassa on erityisohjelmia historiallisten rakennusten säilyttämiseksi. Kulttuuriministeriö jakaa tähän tarkoitukseen varoja.

Asemakaavaluonnokseen on merkitty alue, jonne saa rakentaa uusia taloja. Miten Kurkijoelle saadaan uusia asukkaita ja kuinka he hankkivat toimeentulonsa? Onko työtä saatavilla?

- Ko. alueelta voi saada tontin taloa varten niiden (rakennus)sääntöjen mukaan, jotka ovat voimassa Lahdenpohjan rajonissa. Tämä edellyttää pitkällistä koordinointi/sopimusprosessia hallinnon maankäyttöosastolla.

Uusia taloja rakentavat ennen kaikkea nuoret työssä käyvät perheet. Rakentamiseen saa lainaa pankista. On myös ohjelma, jolla maalaiskylissä asuville nuorille voidaan myöntää edullisia lainoja: ensin nuori perhe rakentaa taloa omarahotteisesti, ja kun talosta on 20-30 % valmiina, valtio korvaa osan kuluista ko. ohjelman rahoituksella.

Melkein kaikilla on Kurkijoella töitä, vaikkei aina omalta alaltaan. Yleensä työttöminä ovat vain ne, jotka eivät aktiivisesti hae töitä, kertoo Marina Petrova.

HS

Ehdotus uudisrakennukseksi asemakaavan historiallisella vyöhykkeellä. Malli noudattaa historiallisten rakennusten rytmiä, mittasuhteita, vaaleita värisävyjä ja niihin sopivia korostevärejä.

Suurteos Viipurin läänin historiasta 1917–2010 on ilmestynyt

Karjalan Kirjapaino Oy ja Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö ovat julkaisseet 572-sivuisen suurteoksen Karjala itärajan varjossa, joka muodostaa itsenäisen päätösoosan tekeillä olevaan 6-osaiseen teossarjaan Viipu-

rin läänin historia. Aiemmin sarjassa ovat ilmestyneet Viipurin läänin alueen esihistoriaa ja geologiaa käsittelevä Karjalan synty (2003) ja keskiaikaa käsittelevä Viipurin linnaläänin synty (2004).

Professori Yrjö Kauki-

aisen ja filosofian tohtori Jouko Nurmiainen toimittama Karjala itärajan varjossa on alojensa kärkitutkijoiden laatima, viimeisimmät historiankirjoituksen tulokset huomioiva esitys Viipurin läänin sekä sen asukkaiden ja alueen vaiheista Suomen itsenäistymisestä nykypäivään. Teos sisältää paitsi yhteenvedon aiemman tutkimuksen tuloksista, myös runsaasti uutta tietoa nimenomaan viime vuosikymmenten ajalta.

Itä-Suomen yliopiston Suomen historian professori Tapio Hämynen ja filosofian tohtori Jukka Partanen ovat päävastuussa itsenäisen Suomen Viipurin läänin vaiheiden käsittelystä aikana ennen talvisotaa. Talvi- ja jatkosodan vuosista kirjoittaa maanpuolustuskorkeakoulun sotahistorian professori Martti Turtola. Siirtoväen kohtaloita sodanjälkeisessä Suomessa ja Karjalan palauttamisesta käytyä keskustelua analysoi

dosentti Pekka Nevalainen. Dosentti Anu Koskivirta käsittelee Viipurin läänin ja luovutetun alueen kuntien ja seurakuntien lakkauttamisen sekä Suomen puolelle jääneiden läänin osien vaiheet sotavuosista nykypäivään. Dosentit Antti Laine ja Pekka Nevalainen ovat myös laatineet teoksen tähän asti kattavimman yleisesityksen Neuvostoliitolle luovutetun Karjalan vaiheista sotavuosista nykyisyyteen. Runsaasti ja monipuoli-

lisesti sekä harvinaisilla suomalaiskuville että venäläisistä kokoelmista hankituilla neuvostoaikaisilla kuvilla kuvitettu teos tarjoaa katsauksen rajan repimän ja jakaman Kaakkois-Suomen kontrastien ja suurten muutosten kyllästämään 1900-lukuun, vuosituhantisen suomalaisen maakunnan muuttuvaan asemaan modernin maailman myrskyissä.

Kirjoittajan esittely:

Kunniamainta
Nimi: **Veikko Rastas**

Syntymäkotikunta:
Kurkijoki
Nykyinen asuinkunta:
Loimaa

Mikä tai kuka sinut innosti osallistumaan?

Luin sanomalehti Kurkijokelaisesta, missä kehoitettiin, jos vielä oli kerrottavaa evakkotaipaleesta. Tuntuu, että nuoruusmuistot on paremmin mielessä kuin eilinen.

Löytyikö aihe helposti?
Kun sai pääns auki, aiheita soljui aivan itsestään.

Kuvaile muutamalla sanalla, millainen on sinun Kurkijokesi?
No, minun Kurkijoki oli monivivahteinen jo luonnon puolesta, tapahtumarikas asuinseutu, mihin oli saanut syntyä.

Millaisista asioista haluaisit vielä kirjoittaa?
Aiheita aina löytyy, jos elää saa ja jos kynä pysyy kädessä.

Veikko Rastas

Tuomariston kommentit:

Kottaraisen teksti ei täysin keskitys kilpailun aiheeseen, mutta sen ansio on riemastuttava tarinankertojan ääni, joka vaeltaa pidäkkeetömästi aiheesta toiseen. Sisältö on rikas, yksityiskohtia vilisevä, mielenkiintoinen. Siitä huokuu lämmin huumori.

Kirjoituskilpailu "Uusilla asuinsijoilla"

Tämän vuoden lehdissä tullaan julkaisemaan kaikki kirjoituskilpailuun osallistuneet kirjoitukset. Ne kertovat monipuolisesti asettautumisesta uusiin kotipaikkoihin ja oman paikan löytämisestä vieraassa ympäristössä kaukana koti-Karjalasta. Sarjan aloittavat palkitut ja kunniamaininnan saaneet ja sen jälkeen muut hyvät kirjoitukset vapaamuotoisessa järjestyksessä.

Elisenvaarasta EU:n aikaan

Osa1.

Tässä lämpimänä iltana tulee mieleen juhannus ennen talvisotaa, asuttiin suon reunassa, mistä aina pikku hiljaa vallattiin lisää viljelysmaata. Ensin kerättiin rahkasammal pois eläinten kuivikkeeksi, sitten talvella savettiin ja keväällä kylvettiin. Isä oli kasannut rahkasammalkeon ja sanoi: "Saatte pojat polttaa juhannuskokon". Oli hieno tunne kokea kokko ensi kertaa elämässä juhannuskoivujen kera. Ja vielä hienompi, kun Luoja on luonut muistot säilymään elämässä 80-kymmppisenä. Tässä iässä vanhan ukon höpinöistä ei ole isommin iloa kellekään. Hän voi kääntää muistelot omaksi iloksi ja siirtää muistelot tähän päivään "Oi sinä ihana lapsuus ja nuoruus", eikä painua apatiaan, että nyt miehen oo mittää enkä mie ala mittää. Siitä huolimatta mie alan kertoo sota-ajasta.

Talvisota alkoi syksyllä -39. Sota oli alkanut, mutta ei se vielä meillä tuntunut, vaikka asuttiin Elisenvaaran-Lappeenrannan -radan varressa 4 km Lappeenrantaan päin. Muistan ensimmäisen pommituksen Elisenvaarassa illansuussa. Olin juuri heittämässä tossuja jalasta, kun kuului kova rysäys vai sanoisiko mätkäys. Mökki tärähti, alkoi kova rapina piipun

juuresta. Silloin käytettiin hiekkalaatikkoo piipun ja fyllin eristeenä. Mentiin kuistille katsomaan. Tuli-meri näkyi Elisenvaarasta. No, vanhemmat kyllä tiesivät mitä siitä seuraa. Mutta me pojat koimme sen vain hienona elämyksenä.

"Kovat pommitukset Elisenvaarassa ja pakkaset tekivät ihmiselon tukalaksi myös asukkaille."

Aika kului kotirintamalla, tehtiin lapasia, yksisor- mikintaita, villapaitoja ja sukkia rintamalle. Kotirintamalle kaiken varalle kaasuamari. Palttinapussiin laitettiin koivuhiiliä ja kuminauha. Tarpeen vaatiessa olisi saanut suun eteen. Radanvarsitalot naamioitiin suurilla kuusilla. Kovat pommitukset Elisenvaarassa ja pakkaset tekivät ihmiselon tukalaksi myös asukkaille. Minun kummitätini ja -setäni muuttivat meille kovien pommitusten ajaksi. Kohon Antti oli Elisenvaaran koulutilan seppä. Tämä minun kummisetäni Lauri, heidän poikansa, oli jo silloin vapaaehtoisjoukoissa. Hän on nykyinen kenraali, eläkkeellä Lappeenrannassa. Joskus vähän harjoiteltiin väijytystä hänen kanssaan lumiojassa Haapavaarassa. Ihmiset kul-

ivat lakanat päällä, kun oli kovat pakkaset ja kuutamoyöt. Mekin mentiin yöksi nukkumaan saunaan, kun sauna oli alempana pehmeällä maalla, niin ei se jytinä tuntunut niin kovana kun tupa oli kennaalla, kovalla kallioperäisellä maalla. Äiti ja isä nukkuivat lauteilla yläkerrassa ja me pojat alhaalla pahnojen päällä. Kyllä uni maistui! Äidin hermoihin kävi se jytinä, ettei enää saanut nukkua. Isä vei äidin Tyrjälle, sukulaistaloon Löppöseen lepäämään. Muistan kun rauhan tultua kevättalvella -30 asteen pakkasessa äiti haettiin yöllä kotiin. Metsäpolulla joitain hiippailijoita kyyristeli metsän siimeksessä. Olivatko desantteja vai mitä. Ei jääty selvää ottamaan, vauhtia hevoseen, kun meillä ei ollut muita aseita kuin kirves. Jos olisi joku selkkaus tullut, oltais oltu alakynnessä.

"Ei se meille pikkupojille mikään kauhun paikka ollut, kun ei vielä ymmärretty maailman kovuutta,..."

Isä vei äidin ja pojat Elisenvaarasta, päästiin junaan. Hän jäi vielä kotiin jotain matkaan ottamaan. Kyllä juna oli täysi, pikku mukulat oli verkkotavara-

hyllyssä. Junalla mentiin Pieksämäkeen asti, siellä juna tyhjennettiin. Oltiin jossain koululla viikon päivät isossa ruuhkassa. Ei se meille pikkupojille mikään kauhun paikka ollut, kun ei vielä ymmärretty maailman kovuutta, mutta vanhemmat oli kovilla. Viikon päästä tuli määräys: Kaikki härkävaunuihin. No näin tapahtui, juna jyttytti kohti pohjoista. Suonenjoen asemalla juna otti vettä ja halkoja. Kello oli kaksi yöllä. Siihen aikaan junat kulki haloilla ja vedellä eli höyryllä.

Äiti sanoi, että kun ei ole tietoa mihin ollaan menossa, niin nyt hypätään alas. Käveltiin Mannisenpellolle noin 3 km. Heräteltiin äidin sisko ylös, hänellä oli pieni vauva, jota isä ei ollut nähnyt laisinkaan. Isä oli kaatunut kaksi päivää ennen rauhan tuloa. Äiti jäi sinne nuorimman, Pentti-pojan kanssa. Vanhin veli Aarne meni ennen sotaa jalkaremonttiin Invalidisäätiölle Helsinkiin ja hän oli siellä. Minä ja Erkki-veli mentiin enon tykö Savonmaan sydämeen, kirkolta 20 km. Eno oli hirveän lupsakka mies. Hän oli pitäjän suutari, kulki talosta taloon. Suutaroi aina mitä talossa tarvittiin ja puhui mukavia suutarin pukilta talon naisväelle! Hän osasi aina meille ker-

toa hienoja juttuja savolaismurteella. Loppupalvi oli meille evakkopojille terapiaa, ei jäänyt mitään traumoja elämän mullistuksista. Aina kun enon kanssa hiihdeltiin kenkiä viemään sydänmaille, eno kehui, että kyllä sinä Veikko olet hyvä hiihtään. Olemme monta kertaa elämän aikana nyt jo tuonpuoleiseen siirtyneen Erkki-veljeni kanssa muistelleet miten hieno mies oli silloin eno meille evakkopojille vaikeina aikoina. Hän iskosti meille: "Pilvinenkin päivä voi olla aurinkoinen, jos ihmisellä on valoisa luonne".

"Hän iskosti meille: "Pilvinenkin päivä voi olla aurinkoinen, jos ihmisellä on valoisa luonne"."

No, aika vieri ja evakkopojille tuli kevät. Oli vähän haikaa mieli lähteä sieltä talvimaisemista. Mutta olihan se taas uusi elämäys nuorille pojille lähteä enon luota suureen maailmaan. Tulimme kirkonkylään. Tossu iski vähän tulta, oli rospuutto. Tossut oli kotoa lähtiessä jalkaan vedetty, tähän asti oli hyvin pärjännyt niillä. Talvi teki loppuaan keväällä 1940. Olimme saaneet loppupalven kasvaa savolaisperheessä, mikä oli opettanut - vastuu jää aina kuulijalle ja kysyjälle (savolainen sanonta).

Savosta kulku johti sitten Hämeeseen keväällä 1940. Se ei ollut mikään kulttuurishokki, pikkasen ruoti savolaisjuttuja köyhemmäksi. Hämäläisestä sopuisuudesta kertoo takin, joka tuli mieleen: Isä ja poika meni metsään aamulla puita hakkaamaan. Isä sanoi: "Karhukin on mennyt yli tien". Hakkasivat puita koko päivän, aika kului rattoisasti. Palasivat illalla kotiin ja poika sanoi: "Niin on mennyt", eikä turhia höpisty. Tämä oli hienoa seutua, Mänttä, Kuorevesi. Olimme ensin Mäntän tehtaan tallimiehen tykönä aivan Mäntän keskustassa. Muistaakseni Koskinen oli tallimiehen nimi, hieno ystävällinen perhe. Sitten tuli tieto, että teillä on paikka

Kuoreveden pitäjän Kertteen kylässä. Vähä-Jussilan talossa. Me pojat oltiin heti haltioituneita, iso avara pirtti missä saatte asua talon väen kanssa. Joki helmeili rannassa. Äiti on Savosta, fiksu ihminen. Hän ei oikein tykännyt isosta pirtistä kerrossänkyineen talon väen kanssa. Se vähän himmensi meidän riemua, kun me tykättiin ja rakastettiin äitiä yli kaiken ja toivoimme, että hänellä kans olisi mukavaa niin kuin meillä pojilla. Oli lämmin kesäkuu joenrannassa, siellä oli talon sauna ja sellainen lehtimaja. Suonikohjut äidin jaloissa särki, me houkuteltiin äiti aina päiväksi sinne. Kerättiin hauteita särkeville jaloille.

Meille pojille Kertteenjoki oli elämänvirta, kalastettiin, ongittiin, uitiin ja riemuttiin. Ja mikä tärkeintä, Vähä-Jussilan Väinö-isäntä oli sympaattinen mies. Hän antoi evakkopojien ajaa santaa heidän hevosellaan ja sitten hän vielä kehui. "Pojat toivat santaa Lapintallinmäistä, että keikkui!" Se Kertteenjoki tuli evakkopojille kevään -41 kohokohdaksi. Päästiin Erkki-veljen kanssa tukin uittoon. Muutaman kerran kun housut kasteli, oppi juoksemaan joen yli kuivin housuin. Tänä päivänä tulee joskus puhuttua omille pojille ja pojat tuumii "papalla on taas talvisodan ajatukset". Pojat ei aina ymmärrä. Tämän ajan sen ikäiset pojat pelaa tietokoneella, mutta silloin pojat uitti tukkeja. Näin se aika muuttuu, Eskoseni. Tämä on sitä vanhan ihmisen elämän voimaa, kun nuoruusaika liikkuu mielessä.

"Muutaman kerran kun housut kasteli, oppi juoksemaan joen yli kuivin housuin."

Koulujen alkaessa käytiin Lahdenkylän kansakoulua, jossa oli opettajana Lahja Wallenius Tampereelta. Hän oli hyvin tasapuolinen ope niin evakoille kuin paikallisille, vaikka kyllä meissä evakoissakin olisi ollut petraamisen varaa opin tiellä. Ei aina muistettu, että ollaan Hämeessä. Syksyllä

Elisenvaaran koulutilan sepän Antti Kohon poika Lauri Koho on kummisetäni.

Elisenvaaran jatkosodan aikainen asema.

muutettiin Kertteenkylästä Runttimäkeen aivan Mäntän rajaan. Vuodenvaihteessa 1940-41 äiti lupasi: ”Saatte mennä uudenvuodenvaihteen kirkkoon.” Niin me lähdettiin naapurin Mäkinen poikien kanssa hyvissä ajoin keskustaan. Oli kova pakkasilta. Me kierrettiin Mäntän keskustaa monta tuntia pakkasessa. Ei siihen aikaan ollut pikkupojilla öiseen aikaan lupa päästä mihinkään ravintolaan ja kaikki pienet kahvilat suljettiin klo 21. Kirkko aukesi 23.30 ja päästiin sisälle. Oli ihana lämmin tunne, uni valtasi pojat. Suntio herätti ja kysyi: ”Jäättekö te huomisen kirkonmenoihin asti, hän laittaa ovet kiinni”. No ei tietenkään, äkkiä kotiin!

Talvi kului koulua käyden. Isä oli Mäntän tehtaan hakkurilla töissä. Korttiansoksilla elettiin. Me pojat oltiin parhaassa syömäiässä, ei meinannu korttiannokset riittää. Mäntän seutu oli pienviljelyaluetta. Lisäruoan hankinta oli kiven takana. Kerrankin isä kiersi koko pitäjän - 2 kg jauhoja oli tulos. Kevät koitti jälleen. Vuonna 1941 oli maaottelumarssi Suomi-Ruotsi. Tuli 10 km marssittua, se toi pronssimitalin. Elonkorjuun aikana oltiin Erkki-veljen kanssa kauroja seipäälle mättämässä Hilda Myllylän talossa Kertteenjoen varrella. Hän oli 80-vuotias ja invalidi. Nuorempi mies niitti väärävarteisella viikatteella. Oltiin talon ruuissa kaikki. Siihen aikaan juotiin korviketta. Hilda laittoi kaikkia luonnon antimia siihen ja paljon suolaa. Oli pahaa, me ei ensin juotu sitä. Miehet lähti pellolta kaukaa

korvikkeelle, viipyivät pitkään. Me jouduttiin heittämään kauroja seipäälle sekin aika. Päätettiin Erkin kanssa, että juodaan se korvike, vaikka henki menisi.

”Päätettiin Erkin kanssa, että juodaan se korvike, vaikka henki menisi.

Sota alkoi keskikesällä ja eteni aika rivakasti. Kurkijoki vallattiin in syksyyn mennessä. Myöhään syksyllä isä ja Erkki lähtivät katsomaan, olisiko jotain talteen otettavaa. Näky oli lohduton. Meiltä oli poltettu kaikki, paitsi sauna oli ehjä. Meiltä jäi kaikki rakennukset ehjäksi evakkoon lähtiessä. Vähän vanhaa heinää ja perunaa saivat korjattua. He siivoilivat paikkoja joulun asti. Tulivat talveksi takaisin, isä Mäntän tehtaalle töihin, Erkki kouluun.

Keväällä -42 aikaisin tultiin kotiin koko perhe. Heti Elisenvaaran asemalle saavuttuamme oli ihmettelmistä, kun Suohovin yksi pelto oli järvi, se ei ollut ennen näkynyt asemalle. Asia kyllä selvisi pian: pommituksissa oli yksi aaloppi mennyt tukkoon, aikaa myöten järvi hävisi. Kylällä oli yksi talo ehjä, Mustonen, sinne majoitettiin ainakin viisi perhettä. No tottahan täyttä oli, mutta oltiinhan kotimaisemissa. Ilo oli suuri, vaikka puute kurkisti joka paikasta. Ei huomattu sitä, kun alkoi innolla jälleenrakentaminen. Piti hankkia eläimiä. Hevonen oli ensimmäinen elämän

ehto. Isä lähti heti hevosen hankintaan. Se löytyi Savon puolesta. Jotkut saivat ostaa sotasaalishevosia. Lehmän alkuja saatiin lähipitäjistä Suomen puolelta. Sauna kunnostettiin asuttavaksi. Kylän monitoimimies, Aulasuon Jaakko hankki lokomobiilin voimanlähteeksi. Poikien ja tyttöjen kanssa hän hoiti kylän sahaukset, päreenteot ja puimiset. Valkeenpään Pekko Mustosten miesten kanssa hoiti muuraukset ja Vepsän veljekset Pekka ja Aleks teki kaivonrenkaat ja tiilet. Heillä oli hyvä hiekkamonttu, mistä kylä sai hiekkamateriaalin. Ja jostain vain löytyi siemeniäkin, saatiin kylvettyä jälleen omaan multa!

”Hetä Elisenvaaran asemalle saavuttuamme oli ihmettelmistä, kun Suohovin yksi pelto oli järvi,...

Sota eteni menojaan, johon näillä mailla ei enää kiinnitetty suurempaa huomiota. Oli into päällä ja hyvä mieli. Ruoho viheriöi ja laihokin näytti jo elon merkkejä. Oltiin iloisia siitä miten kylältä löytyi apua jokaiseen ammattihommaan. Silloin ei oltu kateellisia naapurille, vaikka ruoho olisi ollu vihreempää naapurin pellossa. Mustan pörssin kauppiat kävi aina silloin tällöin vaihtamassa voikilon sakaariiniin. No joskus voikilolla sai jonkun vaatekappaleen, täytyy emännän se ottaa ja iloita, saihan lapselle tehtyä jonkun uuden vaatekappaleen. Semmoisia ne äidit oli siihen aikaan, ostaa ja antaa. Totta kai äidit on tänä päivänä samanlaiset, mutta kun

äidin kasivaranto oli toinen. Hän tinki omastaan. Kesän aikana piti saada elukoille talvisuojia, mikä ihme kyllä saatiinkin ihan hyvä syysmyöhään. Aikanaan Riekkalasta Torikan Juhanan metsää oli Haapavaarassa aika paljon. Joutokarja oli kesän siellä metsälaitumella, sinne oli rakennettu paimenmökki. No aika rientää, paimenpoikiakaan ei enää löytynyt kesämökkiin. Hyvä ystävämme Juhana sanoi. ”Ottakaa mökki ja tehkää sauna”. Niin tapahtui. Isä kysyi olisikohan se kovin kallis. Juhana sanoi: ”Ollis-kos se kovin kallis kun me tullaan tänne savottaan, niin ollaan teillä yö”. Ja näin tapahtui. Heti seuraavana talvena Juhana oli nuoren Jussin kanssa metsätöissä siellä omassa metsässä ja otti makoisia löylyjä. En malta olla kertomatta yhtä hauskaa juttua. Siihen aikaan oltiin aina koko perhe yhtäaikaa saunassa. Nuorilla oli aika vähän n niitä huveja tai vapaa-ajan harrastuksia. Käytiin Haapavaaran pysäkillä junia passaamassa ja keksittiin arvoituksia. Minä kerroin saunan lauteilla uuden arvoituksen. Kysyin ”Mikä on akka alla, ukko päällä, vähän karvoja välissä?” Kukaan ei kerinny vastata kun äiti tempaisi minut alas eteiseen ja koi-vuniemen herraa takamuksille! Tulin itkua vääntäen lauteille. Isä oli sentään sen verran fiksu ja kysyi: ”No mikä se arvoitus oli?” Minä sopersin: ”Se on hirsä alla, hirsä päällä, vahan samalta välissä”. Kun siihen aikaan käytettiin hirsirakentamiseen vain sammalta. Se siitä, äidillä kenties oli vain liian vilkas mielikuviutus, kun minun mielikuviutus oli vain kokeilla velipoikien älynystyröitä.

Nimim. ”Kottarainen” jatkuu...

Suohovin pellot tulvivat kesällä 1942 evakosta palatessa.

Karjalaiset Laulujuhlat

17. - 20.6.2010 Helsingissä

Viikkoa ennen juhannusta 2010 Suomen pääkaupunki täyttyy karjalaisista ja karjalaisjuurisista sekä karjalaisesta laulusta ja musiikista. Kaupungissa vietetään kaikille avoimia karjalaisia laulujuhlia.

Laulujuhlaohjelma

Lauantai 19.6.2010

- 10.00 Piirakkakisa, Karjalatalo
- 10.00 Kuorokavalkadi, Sibelius Akatemia
- 10.00 Kyykkäkilpailut, Käpylän urheilupuisto
- 10.00-18.00 Karjalainen tori, Kisa-halli
- 10.00-13.00 Lasten ohjelmaa, Kisa-halli, vapaa pääsy
- 10.00-14.00 ja 17-18 Sukututkijoiden päivystys, Kisa-halli
- 11.00 Karjalan maraton, Pirkkolan urheilupuisto
- 13.30-17 Lasten VIP-katsomo, jalkapallostadion (katso-moon ennakkovaraus)
- 15.00 Karjalaiset Laulujuhlat, avajaisjuhla, Töölön jalkapallostadion
- 17.00-18.00 Sukututkijoiden päivystys, Kisa-halli
- 18.00 Kansantanssikonsertti, Karjalainen Nuorisoliitto, Karjalatalo
- 18.00 Vigilia, Uspenskin katedraali
- 19.00 Hengellinen yhteislaulutilaisuus ja iltahartaus, Käpylän kirkko
- 19.00 Johannes Virolaisesta kertova näytelmä, Aleksanterin teatteri
- 19.30 Viipurin Lauluveikkojen konsertti, Temppeliauki-on kirkko
- 20.00 Juhlatanssit, Karjalatalo

Sunnuntai 20.6.2010

- 9.00 Kunnianosoitukset Hietaniemen hautausmaalla
- 10.00 Liturgia, Uspenskin katedraali
- 10.00 Messu, Helsingin Tuomiokirkko
- 9.00-15.00 Karjalainen tori, Kisa-halli
- 9.00-14.00 Sukututkijoiden päivystys, Kisa-halli
- 12.00 Juhlakulkueen järjestäytyminen, Senaatintori
- 12.30 Juhlakulkueen lähtö Senaatintorilta
- 13.30-17.30 Lasten VIP-katsomo, jalkapallostadion (ennakkovaraus)
- 15.00 Päiväjuhla, Töölön jalkapallostadion
- 19.00 Johannes Virolaisesta kertova näytelmä, Aleksanterin teatteri

Muutokset mahdollisia.

Lisätiedot ja ohjelmien hintatiedot: www.karjalanliitto.fi, Juhlakanslia: puh. 040 173 1104, [juhlakanslia\(at\)karjalanliitto.fi](mailto:juhlakanslia(at)karjalanliitto.fi)

* Kirjoittajalle merkityksellinen paikka.

Torni

Lokakuun loppupäivinä v. 1941 perheemme palasi evakkomatkaltaan Elisenvaaraan. Yhdessä Maija-siskoni kanssa, malttamatta odottaa toisia perheenjäseniä, lähdimme jalkaisin noin kolmen kilometrin päässä sijaitsevaa synnyinkotiamme Multämäkeä kohti. Jalkaisin kulkien oli helppo katsella ympärilleen ja todeta, että evakkoon lähtiessämme niin vauraasta asemaseudusta oli jäljellä vain savupiippuja ja mustuneita rakennusten kivijalkoja.

Savupiippuja ja kivijalkoja

Kirkonkylää – Lopottia kohti mentäessä ensimmäinen pystyssä oleva rakennus oli Kurkijoen Osuuskaupan Maito- ja lihamyymälä. Seuraava tielle näkyvä rakennus oli Härmäläisen kirjakauppa. Sen jälkeen tielle ei näkynyt kuin poltettujen talojen savupiippuja ja kivijalkoja.

Vaikka tiesimmekin, että kotitalomme oli pystyssä ja muutkin pihapiiriin kuuluvat rakennukset, oli jännittävää mennä tuttuun kotipihaan ja alkaa lähemmin katselemaan rakennuksia ja lähiympäristöä. Vaikka sinä syksynä talvi tuli aikaisin, oli maa kuitenkin silloin vielä lumesta vapaa.

Se että tiesimme kotitalomme olevan pystyssä ja suurin piirtein asuttavassa kunnossa johtui siitä, että Martta-siskoni oli jo jonkin verran aikaisemmin saapunut Lottakomennuskunnan mukava Elisenvaaraan siivoamaan jäljellä olevia asuttavia taloja ja rakennuksia.

Siinä pihalla katsellesamme totesimme paitsi ehjältä näyttävät lähinaapureiden rakennukset, kau-

empana lännen suunnassa venäläisten pystyttämän rakennelman, huomattavasti puitten latvojen yli ulottuvan näkötornin.

Hiihtoretki tornille

Kun setämme Antin perhe palasi evakkomatkaltaan, he asuivat talven 1942 meillä. Liikuimme yhdessä pikuserkkuni Unton kanssa katselemassa venäläisten jälkeensä jättämiä tavaroita ja heidän asumiaan rakennuksia. Kun kevättalvella hiihtokelit paranivat ja hanki alkoi kantaa hiihtäjää, lähdimme yhdessä Unton kanssa Jokimäkeen katsomaan venäläisten rakentamaa näkötornia.

Torniin emme uskaltaneet nousta, vaikka totesimme kin sen vankkarakenteiseksi ja hyvin tehdyksi. Portaat olivat jäiset ja lumiset. Sen sijaan tarkastelimme tornia maasta kävin ja arvelimme sen korkeudeksi noin 30 metriä. Tornissa oli kolme välilavaa, kaksi alinta noin 10 metrin välein tornin eri kulmissa. Ylin lava, portaiden aukkoa lukuun ottamatta, oli koko tornin alan täyttävä. Sen lavan ympärillä oli vahvalta näyttävät kaiteet. Unto vielä mittaili suksisauvalla tornin pohjan laajuutta ja arveli sen olevan kahdeksan metriä kanttiin-

sa. Myös Maija-siskoni kävi sinä talvena laskiaisena toisten tyttöjen kanssa tutustumassa torniin.

Ilma- ja palovalvontaa

Varsinaisen tutustumisen torniin teimme seuraavana keväänä, jolloin meitä oli neljä, Unton lisäksi Valtosen Pauli ja Ahon Lennart. Tällä matkalla kiipesimme torniin ja omalta kohdaltani muis-

Torniin kiipeämässä, ylimpänä Eino Reponen. Elvi Mikkulainen kertoi n. 14-vuotiaana kiivenneensä torniin ainoana tyttönä koko joukosta. ”Kyllä pelotti, mutta näkymät olivat mahtavat, kotitalokin näkyi olevan aivan lähellä.”
Kuva: Kurkijoki-museon arkisto/Eino Reponen

tan, että kiipesin ylimmälle lavalle tornin kulmissa olevia, noin puolen metrin välein sijaitsevia poikkipuita pitkin.

Ylimmän lavan keskellä oli pylvääseen kiinnitettynä pyöreä pöytä, jonka keskellä oli liikkuva suuntanuoli ja pöydän ulkokehällä numeroita ja venäjänkielisiä kirjainmerkintöjä. Silloin meistä pojista kukaan ei ymmärtänyt numeroiden ja kirjaimien eikä pöydän kes-

kustaan kiinnitetyn nuolen merkitystä.

Heinäkuun alkupäivinä vuonna 1944 sekin asia selvisi. Olin sunnuntaina heinäpellon kalliolla soitelemassa veljeni gramofonia, kun luokseni tuli sotilaspukuinen nuori mies karttalaukku kainalossaan ja ryhtyi keskustelemaan kansani. Hän kertoi olevansa Elisenvaaran asemaseudulla sijoitetuista IT-joukoista ja oli tutustumassa ympäristöön. Hän näytti minulle karttaa ja kysyi: -onko tuo Martanmäki, missä tuo torni sijaitsee? Selvitin hänelle, että torni on Jokimäellä ja osoitin missä Martanmäki on.

Hän kertoi käyneensä tornissa ja olisi sitä mieltä, että torni oli ilmavalvontaa ja palovalvontaa varten rakennettu. Vaikka tornilta oli linnuntietä talvisodan rauhassa määrätylle rajalle matkaa vain runsas 15 kilometriä, muuta merkitystä sillä ei ollut. Ylhäällä tornissa olevassa pöydässä oleva suuntanuoli ja numerot olivat kompassisuunnan määrittämistä varten. Jos tornia olisi käytetty metsäpalojen havaitsemiseen, oli sen siihen tarkoitukseen mitä mainoin paikka.

Näkymät kauas

Olen itse suorittanut metsäpalojen tähystyslentoja runsaan 15 vuoden ajan Lounais-Suomen alueella ja kokemuksesta voin sanoa, että tornitähystys on yhteä tehokasta havainnoimaan horisontissa näkyvät savut. Heikkona puolena on se, ettei pääse katsomaan, mikä savun aiheuttaa. Lentotähystyksen lyömätön etu on siinä, että palohenkilöstä on nopeasti ja erehtymättömästi ohjattavissa paikalle.

Tornin ylimmältä lavalta oli todella mainiot näkymät joka suuntaan ja näkyi sieltä, kun osasi vain katseellaan hakea, myös Kurkijoen kirkon torni.

Torni oli rakennettu Anni ja Eino Liekarin omistamalle maalle ja sijaitsi yksinäisellä alueella. Sinne ei näyttänyt olevan muuta kulkuyhteyttä kuin jalkaisin kuljettava polku. Todennäköisesti tornilla oli myös jokin sotilallinen käyttötarkoitus. Se ei meille pojille koskaan selvinnyt.

Juhani Mikkulainen
(Toisiin Jussi)

Martta ensi käynnillään syntymäkodissaan jatkosodan aikana v. 1941.

Torni sijaitsi noin yhden kilometrin päässä kuvassa näkyvistä rakennuksista oikealle. Kuva syksyiltä 1943.

Martan ja Juhanan koti sijaitsi Elisenvaaran keskikylässä, kuva vuodelta 1949.

Sitten, kun minä en enää pysty

Kun tulee aika, jolloin olen vanha
enkä enää samanlainen
en kärsivällinen, enkä edes ymmärrä
itseäni.
Kun sotken paitani ruualla
ja unohdan kuinka kengännauhat
solmitaan.
Muista aika, kun opetin sinulle samoja
asioita.

Kun puhut kanssani
ja toistan samaa aiemmin kuulemaasi
tarinaa,
älä keskeytä minua.
Kuuntele minua.
Muista, että kun olit pieni ja menossa
nukkumaan
minun oli pakko toistaa sinulle samaa
tarinaa tuhannesti
kunnes suljit silmäsi.

Kun teen tarpeeni toisten edessä,
älä häpeä minua.
Minä en sille mitään mahda,
en voi hallita sitä.
Muista, kuinka monta kertaa
kärsivällisesti autoin sinua lapsena

Älä moiti minua, kun en halua peseytyä,
älä toru minua siitä.
Muista, kun sain suostutella sinua,
sinun tuhannet välttelevät tekosyysi.
Hyväksy minut ja anna minulle anteeksi,
niin kuin minä nyt olisin lapsi.

Kun näet minut, näet minut
kykenemättömänä
kaikkeen, mihin sinä pystyt.
En voi ymmärtää,
minä pyydän sinua antamaan minulle
tarvitsemani ajan
olemaan loukkaamatta minua väheksyvällä
naurulla
tai välinpitämättömyydellä.
Muista, että kerran kasvatin sinut
pystymään uhmaamaan elämää.

Jos jalkani pettävät väsymyksestä
auta minua vakaalla kädelläsi,
kuten minä tein, kun sinä opettelit
kävelemään.

Älä tunne itseäsi onnettomaksi tai
voimattomaksi, kun näet mitä minusta on
tullut.
Anna minulle sydämesi.
Ymmärrä ja tue minua samoin kuin minä
olen tukenut sinua elämäsi tiellä.
Pidä minulle seuraa kun lopetan vaellukseni.

Osoita minulle rakkautta ja kärsivällisyyttä,
vastaan kiittollisuudella ja hymyllä,
loppumattomalla rakkaudella, jota tunnen
sinua kohtaan.
Ajattele, että tällä tavoin
tulee uusi tie luotuna sinulle.
Toisen ajan rakkauden tie.

Suomennos: Anniina Väisänen

När jag inte längre kan

När tiden har kommit då jag är gammal
Och jag inte längre är densamme
Ha tålmod och förstå mig
När jag spiller mat på min skjorta
Och glömmar hur man knyter
skosnörena
Kom ihåg tiden när jag lärde dig samma
sak

När du pratar med mig
Och jag upprepar samma historia som
du har hört förut
Avbryt mig inte
Lyssna på mig
Kom ihåg att när du skulle sova som
liten
Var jag tvungen att berätta samma
historia tusentals gånger för dig
Tills du slöt dina ögon

När jag gör mina behov inför andra
Skäms inte för mig
Jag rår inte för det
Jag kan inte kontrollera det
Kom ihåg hur många gånger jag
tålmodigt hjälpte dig som barn

Klandra mig inte när jag inte vill tvätta
mig
Gräla inte på mig för det
Kom ihåg när jag fick övertala dig
Dina tusentals ursäkter för att slippa
Acceptera mig och förlåt mig då jag nu
är barnet

När du ser mig, ser du mig oförmögen
Främmande inför allt som du kan
Jag kan inte förstå
Jag ber dig att du ger mig den tid jag
behöver
Att du inte sårar mig med ett spefullt skratt
Eller ligkiltighet
Kom ihåg att jag en gång gav dig din
uppföstran
För att kunna utmana livet

Om benen sviker för att de är trötta
Hjälp mig med en stadig hand
Som jag gjorde när du lärde dig att gå

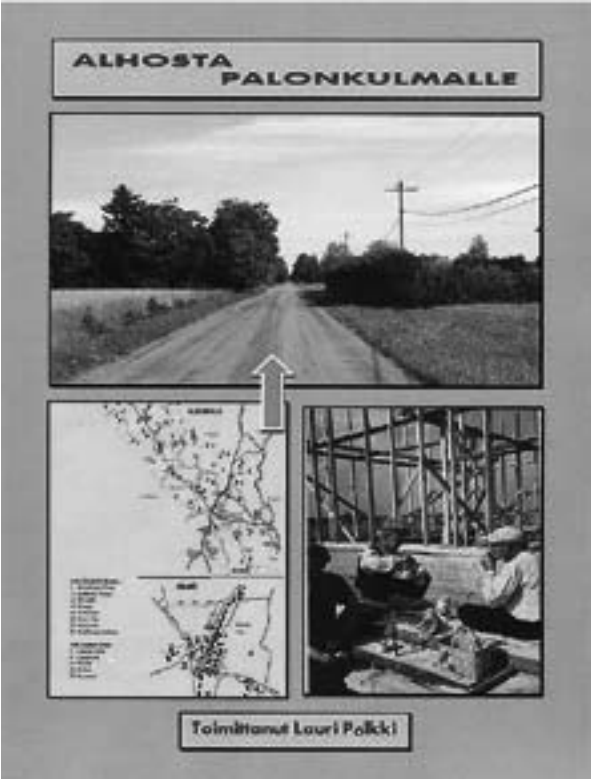
Känn dig inte ledsen eller maktlös när du
ser hur jag har blivit
Ge mig ditt hjärta
Förstå och stötta mig på samma sätt som
jag har stöttat dig på livets väg
Håll mig sällskap när jag avslutar min
vandring
Ge mig kärlek och tålmod
Jag besvarar med tacksamhet och leenden
Med den oändliga kärlek jag känner för
dig
Tänk på att med detta
Kommer en ny väg att skapas för dig
En väg av kärlek i en annan tid

Jaakko Taitonen sai tämän runon
sähköpostitse ystävältään. Tekijä
tuntematon.

Alhosta Palonkulmalle

Kurkijokelaisen kirjoitus-
kilpailun voittanut Lauri
Pölkki on julkaissut tänä
keväänä 60-sivuisen teok-
sen, jossa hän käsittelee
laajemmin Palon siirtolais-
kylän elinkaarta vuosina
1945-2009.
-Kylän synnyn ja kehityk-
sen olen kokenut aikanaan
sisältä käsin ja nähnyt sen
muuttumisen myöhemmin
ulkopuolelta, hän kirjoittaa
ja kertoo eläneensä kylässä
vakituisesti vuosina 1946-
1959 ja käyneensä säännöl-
lisesti vanhempiensa apuna
1980-luvun loppupuolelle

asti. Senkin jälkeen tilan- ja
metsänhoitoon liittyvät asiat
ovat pitäneet hänet tietois-
ena kylän kehityksestä.
Kirja käsittelee moni-
puolisesti kylän historiaa ja
sen kuihtunutta nykypäivää
ja siihen johtaneita syitä.
Elävästi tulee esille myös
koko Suomen maaseudun
historia, koneellistuminen
ja tilakokojen suurentumi-
sen vaikutukset.
Tekstiä havainnollistaa
kuvitus samoin kartat, jotka
kertovat kylän rakentamis-
ajoista ja nykyisestä kylä-
maisemasta.

Kurkijokelaisuus on voimissaan!

Kurkijoki-isännänviiri

95 €

Hanki upea Kurkijoki-isännänviiri
vaikkapa lahjaksi.
Pituus 4 metriä
Leveys 45 cm (leveästä päästä)

Pidetään perinnettä yllä!

Nouda tai tilaa Kurkijokelaisen toimituksesta:
Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh. (02) 762 2551 tai 050 521 3336
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

Kurki joki-Museo

Kojonperäntie 446,
Kojonperä, Loimaa

Avoinna kesä-, heinä-
ja elokuussa lauantaisin ja
sunnuntaisin 12-16

Pääsymaksut: Aikuiset 2 €
Lapset (alle 12 v.) €

Ryhmävaraukset:
Eino Vepsä puh. 0500 875 211
Antti Eklund puh. 050 342 6608

Museon esineistö peilaa Laatokan luoteiskulman
rantapitäjän elämää 1800-luvulta aina viimeiseen
1944 tapahtuneeseen poislähtöön saakka, sekä
evakoiden sen jälkeistä elämää Loimaan talous-
alueella.

Eskon puumerkki

KAIKESTA MUUSTA OVAT
SYNTELLEET, PAITSI ISLAN-
NIN TULIVUOREN PURKA-
UKSESTA JA MEKSIKON
LAHDEN ÖLJYKATASTRO-
FISTA.

Sanomalehti
Kurkijokelainen
LUKIJAMATKA

KURKIJOEELLE
26.-29.8.2010

ALUSTAVA MATKAOHJELMA:
torstaina: lähtö n. klo 5.00 Loimaa – Helsinki – Lahti – Vaalimaa - ostosmahdollisuus Viipurissa - keittoruoka Muolaassa Kuusaan "Vanha Navetassa" - tutustuminen Käkisalmeen – Kurkijoki – majoittuminen "Mihailin hotelliin" kirkonkylään
perjantaina: Kiertoaajelu Kurkijoella (koko pv)
lauantaina: Kotiseutukierrokset bussilla ja takseilla (taksit eivät kuulu matkan hintaan)
sunnuntaina: lähtö aamulla Kurkijoki- Sortavala kiertoajelu – Ruskealan marmorilouhoksilla opastettu kierros – Värtsilä – Lahti – Helsinki – Loimaa
majoitus: Kurkijoen kirkonkylässä Lopotissa "Mihailin hotellissa 2-4 hengen huoneissa.
ruokailut: Hinta sisältää: keittoruuan menomatkalla, päivälliset to, pe ja la, aamiaiset pe, la ja su.

Hinta: **295 €** sisältäen matkaohjelman ja ruokailut sekä viisuminhankkimiskustannukset (omalla viisumilla 256 €)

Jos olet kotimajoituksessa, kysy matkan hintaa toimituksesta. Viisuminhankintaa varten pitää täyttää viisuminanomuskaavake ja liittää mukaan 1 kpl passikuvia sekä kopio voimassaolevan passin kuvasivusta. Passin tulee olla voimassa vähintään 6 kk matkan jälkeen. Viisuminanomuskaavakkeen voi tilata toimituksesta puhelimitse tai poimia Neva Toursin sivuilta: www.turunnevatours.fi

Vastuullisena matkanjärjestäjänä toimii Neva Tours Oy Turusta

Ilmoittautumiset KURKIJOKELAISEN TOIMITUKSEEN 16.7. mennessä.

Ilmoittautumisia otetaan vastaan tiistaisin ja perjantaisin klo 9-14, puh. (02)762 2551, 050-5213336
Ilmoittautuneille postitetaan tarkempi matkaohjelma ennen matkan alkua. Muutokset alustavaan ohjelmaan mahdollisia.

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaali.

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain **39 eur.** Tilattuna alle 1,70 eur/kpl.

Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjekuoressa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

Näin syntyy Kurkijokelainen Osa 1

Tämä on ensimmäinen osa Kurkijokelainen -lehden tekoa käsittelevästä kolmiosaisesta artikkelisarjasta.

Kurkijokelainen lehden tekeminen alkaa lehden Loimaalla sijaitsevasta toimituksesta. Sisällön koostamisesta ja tuottamisesta päävastuussa on lehden toimitussihteeri, Helena Sulavuori. Lehden sisällöllisistä suuntaviivoista vastaa viisi-henkinen toimitusneuvosto, jonka puheenjohtajana toimii Jaakko Taitonen.

Toimitussihteeri Helena Sulavuori aloittaa lehden toimittamisen yleensä vakio-osuuksien työstämisellä. Jo kaikille lukijoillemme tutuksi tulleet osiot: Hartauskirjoitus, Sanan voimaa, Onks' tietoo ja Eskon puumerkki lähtevät lehden taittajalle, Veijo Lieskivelle yleensä ensimmäisessä sähköpostilähettyksessä.

Sähköposti on nykypäivänä itsestään selvä tapa toimittaa artikkelit eteenpäin, sillä tekstit ja niihin

Kurkijokelaisen Loimaalla sijaitseva toimitus

liittyvät kuvat saadaan lähetettyä taittajalle lähes reaaliajassa.

Helenan tehtäviin kuuluu myös monenlaisten artikkelien tuottaminen lehteen. Hän kirjoittaa usein esimerkiksi erilaisista Karjala- ja Kurkijoki-aiheisista tapahtumista, sekä matkakuvauksia rajan takaa Kurkijoelta ja Laatokan ympäristöstä. Myös pääkirjoitus syntyy usein hänen kynästään.

Lehden aktiiviset lukijat lähettävät tasaiseen tahtiin

toimitukseen artikkeleita julkaistavaksi lehdessä. Artikkeleita tulee paljon sähköpostitse, mutta myös perinteisemmin kirjeen muodossa.

Sähköisesti lähetetyt jutut oikoluetaan ja muutetaan taittoon sopivaan muotoon lehden toimituksessa. Kirjeitse lähetetyt jutut kirjoitetaan puhtaaksi tietokoneella ja niihin liittyvät kuvat skannataan sähköiseen muotoon, jolloin ne voidaan toimittaa eteenpäin. Nämä lukijoiden lukijoille kirjoittamat artikkelit muodostavat tärkeän osan Kurkijokelaisen sisällöstä ja niiden merkitys perinteen ja tarinoiden säilyttämisessä on mittaamattoman tärkeää.

Oma osansa lehden teos on erilaisten ilmoitusten kerääminen. Vakituisten ilmoittajiemme lisäksi uusia ilmoituksia kaivataan ja niitä ovat keräilleet esimerkiksi lähikuntien karjala-seurat.

Työharjoitteluni aikana olen saanut mahdollisuuden tehdä monenlaisia tehtäviä Kurkijoki-Säätiössä, mukaan lukien osallistuminen

lehden tekoon. Olen tehnyt lehteen paljon erilaisten Säätiön tuotteiden mainoksia ja grafiikkaa juttujen yhteyteen. Monesti artikkeleiden kuvituksessa käytetään apuna Säätiön valokuva-arkistoa, josta löytyy paljon vanhoja valokuvia. Joitakin kuvia on ajan hammas päässyt puraisemaan ja olen pyrkinyt ennen julkaisua parantamaan niitä paremmin lehteen sopiviksi. Olen päässyt myös itse kirjoittamaan juttuja lehteen. Olen myös harjoitellut lehden toimittamista, jotta lehti saadaan ulos myös toimitussihteerin kesäloman aikana.

Kun materiaali lehteen on saatu toimitettua taittajalle, hän tekee lehdestä koevedoksen, jonka hän lähettää sähköisesti Kurkijokelaisen toimitukseen. Tämä versio luetaan tarkasti läpi ja siitä mahdollisesti löytyvät virheet taittaja korjaa ennen painoon lähettämistä. Tämän artikkelisarjan seuraavassa osassa käsitellään tarkemmin lehden taittamista.

Antti Sahla

Kurkijokelaisten 64. pitäjäjuhlat

7.-8.8.2010 Loimaan yhteiskoululla

Lauantaina 7.8.

Iltapäivällä mahdollisuus sukuseurojen ja muiden ryhmien kokoontumiseen koulun tiloissa (kts. ilmoituksen alaosa)

klo 17-19 ruokailumahdollisuus koululla

klo 19.00 Muistojen iltamat (10 €)

- mm. - tanssiesitys Minna ja Vesa Taatila
- Karjalaisuus saapuu pitäjään, kansantanssiryhmä Veijarit ja Riijarit
- tanssit Pyrstötähti

Sunnuntaina 8.8.

klo 10.00 Messu Loimaan kaupunginkirkossa

klo 11.30 Lounas yhteiskoululla

klo 13.00 Kurkijoki DVD, Antti Sahla

klo 14.00 Päiväjuhla (10 €)

- mm. - Juhlapuhe, kulttuurihistorian professori Kari Immonen
- Tahdittomat -Jokioisten Nuorisoseuran tanssiryhmä
- Juha Simola ja orkesteri
- Talvisotalaulut
- Loimaan Viihdelaulajat

Majoitusta voitte kysyä mm.

Loimaan evankelinen kansanopisto, 02-7627217

Loimaan Seurahuone, 02-76365100

Sukuseurojen ja ryhmien kokoukset

Sukuseuroilla ja muilla ryhmillä on mahdollisuus kokoontua lauantaina iltapäivällä koulutiloissa alkaen klo 14.00. Ilmoita ennakkoon toimitukseen ryhmäsi kokoontumisesta ja osallistujien lukumäärästä. Hinta 10 €/henkilö sisältää kokoustilaukun, mahdollisuuden sukututkijoiden tapaamiseen, Muistojen iltamien ohjelman.

Lapsiparkki

Viime vuotiseen tapaan toimii sunnuntain Päiväjuhlassa Lapsiparkki. 3-10-vuotiaille lapsille on tarjolla Karjalaisen Nuorisoliiton ohjelmapaketti. Ohjelma pohjautuu karjalaisuuteen, karjalaisiin leikkeihin, lauluihin.... Tuo lapsesi juhliin kokemaan "lasten karjalaisuus".

Vetoomus

Innosta juhliin mukaan uusia henkilöitä, ota lapsenlapset tai lapset mukaan juhliin, pienimmät Lapsiparkkiin. Jos haluat tukea juhlien järjestämistä, voit tuoda mukana arpaisvoittoja.

Tavataan juhlilla!

Kurkijoki-Säätiö Mellilän Karjalaiset ry

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Vuonna 1997 avattu 1045 metriä pitkä Raippaluodon silta
2. Strutsi
3. Yli 63 miljoonaa
4. Kööpenhaminan
5. Inarin
6. Vuonna 1855
7. Utsjoki
8. Maire Suvanto
9. Sammakkoeläimet
10. 500 euron seteli

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA LOIMAAN MUSIIKKI

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna:
ma suljettu, ti-pe 12-17, la 10-14

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajatoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajajatoimisto HEIKKI RANTANEN
Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajajatoimisto JARI HEIKMAN OY
AA, VT Jari Heikman
VT Pia Aulio
VT Kaarina Nylamo
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com